

Vlaams
Parlement

vergadering **C164**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en
Inburgering

van 28 april 2020

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over groepsaankopen van coronamondmaskers door steden en gemeenten – 1995 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneckhout aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de rol van de lokale besturen bij het verstrekken van coronamondmaskers – 2010 (2019-2020)	3
VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneckhout aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de impact van de coronacrisis op de openbare aanbestedingen – 2009 (2019-2020)	13
VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneckhout aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de impact op de opcentiemen van het nooddecreet tot tijdelijke afwijking van de Vlaamse Codex Fiscaliteit als gevolg van de coronacrisis – 2011 (2019-2020)	16
VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneckhout aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de rol van de lokale besturen in de corona-exitstrategie – 2014 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het terugdraaien van de coronalockdown, en het betrekken en informeren van de lokale besturen – 2050 (2019-2020)	19
VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over fietsleasing in de publieke sector – 1970 (2019-2020)	27
VRAAG OM UITLEG van Kris Van Dijck aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de verantwoordelijkheid van de gemeenten bij gevaar op gemeentewegen – 2017 (2019-2020)	31

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over groepsaankopen van coronamondmaskers door steden en gemeenten – 1995 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de rol van de lokale besturen bij het verstrekken van coronamondmaskers – 2010 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister Somers, u herinnert zich wellicht dat ik exact twee weken geleden in deze commissie heb gezegd: “De overheid moet de mensen nu echt adviseren om een mondmasker te dragen, desnoods een zelfgemaakt.”

Een aantal uren later verkondigde Marc Van Ranst in zijn bocht van 180 graden dat mondmaskers, zelfs de zelfgemaakte, een belangrijke rol zullen spelen. En vanaf 4 mei worden ze zelfs verplicht op het openbaar vervoer, de werkvloer en op scholen. Met andere woorden, eerst waren die mondmaskers zinloos, de overheid had onze voorraad ook vernietigd. Dan werden die mondmaskers plots nuttig maar waren de burgers te dom om ze correct te dragen en vandaag worden burgers aangezet om hun eigen mondmasker te maken. Er is nu zelfs een nationale naaiactie op touw gezet, terwijl er intussen al vijf federale ministers bevoegd zijn voor die mondmaskers: Philippe De Backer, Koen Geens, Nathalie Muylle, Maggie De Block en Philippe Goffin – een meerderheid aan liberalen dus.

Het is ronduit beschamend en crimineel, en dat zeg ik niet lichtzinnig, dat zoveel weken na het uitbreken van de coronacrisis en bij de start van de exitstrategie de overheid er niet eens in slaagt om de bevolking van de nodige beschermingsmiddelen te voorzien. Terwijl wij natuurlijk gewoon van bij het begin naar ervaringsdeskundige landen in Oost-Azië hadden moeten kijken waar mondmaskers al vele jaren ingeburgerd zijn en hun deugdelijkheid al lang hebben bewezen, landen zoals Singapore, Japan, Hongkong, Zuid-Korea en Taiwan die de coronacrisis veel beter de baas zijn. Maar België en dus ook Vlaanderen blinken helaas uit in amateurisme. Met zowat de hoogste belastingdruk ter wereld waarbij mensen de helft van hun inkomen afstaan aan de overheid, kan diezelfde overheid blijkbaar niet eens tijdig mondmaskers leveren aan haar bevolking. En dus beginnen lokale besturen daar zelf voor te zorgen.

De stad Gent heeft al mondmaskers verdeeld, in totaal 82.500. Elke Gentenaar ouder dan 12 jaar zal van de stad via de post een hoogwaardig, uitwasbaar mondmasker krijgen. Ook Leuven, Brugge en Mechelen hebben een soortgelijk initiatief aangekondigd en vanavond dring ik er bij de Antwerpse gemeenteraad op aan om dat ook in Antwerpen te doen en alle Antwerpenaren een mondmasker te bezorgen.

De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) heeft de bevolking geadviseerd om zich inzake mondmaskers te informeren bij stads- of gemeentebestuur en zegt ook: “Je kunt als bestuur niet achterblijven als alle andere gemeenten in de buurt wel een mondmasker aanbieden aan de inwoners.”

Minister, welke actie plant u in dit verband? Zult u de lokale besturen begeleiden in het bestellen van mondmaskers voor hun bevolking die daar volgens mij recht

op heeft? Bent u bereid ondersteuning te bieden voor een groepsaankoop van mondkmaskers waarop alle lokale besturen kunnen inschrijven?

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister, collega's, ik zal zelf niet in het debat duiken over hoe het komt dat nu pas duidelijk is dat er mondkmaskers gewenst zijn. Ik denk niet dat dit het onderwerp van onze commissievergadering moet zijn, er zijn andere plaatsen waar daarover terecht van gedachten kan worden gewisseld.

Ik wil vandaag focussen op het feit dat de lokale besturen opnieuw bewijzen dat zij het best functionerende overheidsniveau zijn. Dat is ook in de vraag over mondkmaskers het geval. Typisch voor een crisis is dat de feitelijkheden heel snel veranderen. In die zin is de vraag die ik op papier had ingediend, al wat gedateerd. Ze dateert van voor de communicatie door de Nationale Veiligheidsraad. Toch is ze vandaag niet minder relevant. We zien dat heel wat gemeentebesturen al aan het anticiperen waren op de rol die mondkmaskers zullen spelen in de exitstrategie. Het is een goede zaak dat ze begaan zijn met de gezondheid van hun inwoners, maar toch was het vorige week bevreemdend om in nieuwsberichten te lezen dat lokale besturen al ad hoc initiatieven hadden genomen.

We zagen ook dat een aantal provincies en gouverneurs de bui zagen hangen en het laken naar zich toe trokken om de aankoop te coördineren. Op een aantal plaatsen bewijst het Vlaamse voornemen om in te zetten op de regiovorming bovendien zijn kracht. Zo gaan een aantal regio's over tot groepsaankopen, en dat moet ervoor zorgen dat de gemeenten niet tegen elkaar worden uitgespeeld of dat de prijs wordt opgedreven.

Intussen komt er ook in het onderwijs en het openbaar vervoer een debat op gang over de noodzaak van mondkmaskers. Ook op andere plaatsen ontstaat die vraag. We hebben vorige week de oproep van de VVSG gezien, waarbij er enerzijds begrip werd geuit voor het voornemen van de lokale besturen om het initiatief te nemen, maar waarbij er anderzijds ook werd aangegeven dat men liever zag dat men op Vlaams en federaal niveau de coördinatie op zich zou nemen. Een collectieve aanpak zal ervoor zorgen dat er op lokaal niveau geen verschillen ontstaan en dat de juiste maskers op de juiste plaats terechtkomen.

Hoe kijkt u naar de diverse manieren waarop de gemeenten aan de slag gaan om mondkmaskers voor hun inwoners te voorzien?

Is het risico niet groot dat de prijs wordt opgedreven door de onderlinge concurrentie?

Welk niveau moet de verantwoordelijkheid op zich nemen? Zo zagen we dat de provincie Limburg de coördinatie op zich nam. Is dit een taak voor de provincie of voor de Vlaamse overheid? Of acht u het een taak van de gemeenten om maskers te voorzien?

Hoe vermijden we dat mensen vanuit diverse overheden en instanties maskers aangeboden krijgen, terwijl anderen er helemaal geen krijgen? Kan de verdeling van de maskers niet beter bovenlokaal en globaal bekeken worden?

Hoe garanderen we dat de maskers voldoen aan de juiste kwaliteitsvoorwaarden? Is de expertise hierover lokaal voldoende aanwezig?

Kunnen ook steden met heel grote bevolkingsaantallen de nodige maskers aankopen? Op welke termijn kunnen die maskers geleverd worden?

Is er een plan om de gebruikers van mondkmaskers de nodige skills aan te leren over hoe die gedragen moeten worden, en welke flankerende maatregelen daarbij nodig zijn en blijven? Welke rol neemt de Vlaamse overheid daarbij op zich?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Hartelijk dank voor deze relevante vragen over de mondmaskers. Ik denk dat het ten eerste niet aan ons is om over het belang van die mondmaskers te discussiëren, er zijn andere plaatsen waar die beslissing wordt genomen. Dat gebeurt op nationaal niveau en wij moeten binnen dat kader werken. Ten tweede is dat kader ook dynamisch. Je ziet dat er tijdens een crisis dingen voortdurend worden bijgestuurd, mede door de voortschrijdende inzichten. Ten derde vind ik het als minister belangrijk om de lokale besturen maximaal te steunen, maar we moeten tegelijkertijd ook de eenheid van commando garanderen. Er mag geen kakofonie aan boodschappen ontstaan waarbij de ene minister de andere tegenspreekt of waarbij de verschillende beleidsniveau andere adviezen geven. Ik denk dat dat het allerbelangrijkste is, voor burgers en lokale besturen.

Ik geef een overzicht, want ik denk dat men door de bomen het bos niet meer ziet. Bovendien zijn er heel veel verschillende soorten mondmaskers, en dat maakt de zaak nog wat complexer. Er zijn de medische mondmaskers. Een koninklijk besluit (KB) dat in het kader van de Nationale Veiligheidsraad werd genomen, bepaalt dat die moeten worden voorbehouden aan medisch en zorgend personeel. Daarnaast wordt aanbevolen om textielmaskers te dragen in de openbare ruimte, als supplementair en ondersteunend ten aanzien van de andere – volgens de experts belangrijkere – maatregelen, zoals social distancing enzovoort. Vanaf 4 mei wordt het dragen van mondmaskers bovendien verplicht bij het gebruiken van het openbaar vervoer.

Wat is ondertussen gebeurd? Ten eerste, op 24 april was er de Nationale Veiligheidsraad. In die week, dus vorige week, heeft de federale overheid 22 miljoen filters besteld, die ze pondspondsgewijs zal verdelen over de verschillende gemeenten. Het volgende zeg ik onder het grootste voorbehoud, omdat vandaag door iedereen wereldwijd een voorbehoud van productie in levering en tijd moet worden gemaakt. Er is daarover overal ter wereld onzekerheid. Volgens de informatie die ik heb gekregen, via contacten tussen kabinetten van de Federale Regering en onze kabinetten, zouden de eerste leveringen deze week gebeuren. Die zullen pondspondsgewijs worden verspreid over de verschillende gemeenten. Op die manier zullen gemeentebesturen aan de slag kunnen gaan met die filters.

Ten tweede, ik heb gewacht op de beslissing van de Veiligheidsraad om een uitgebreide mailing te doen naar alle lokale besturen. In die mailing geven wij aan de lokale besturen maximale informatie, die wij bijeen hebben gezocht samen met de administratie van het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) en een team op mijn kabinet. Zo willen we lokale besturen die beslissen om zelf aan te kopen, zo goed mogelijk ondersteunen. Want in tijden van crisis is het natuurlijk 'à la guerre comme à la guerre' en is het de verantwoordelijkheid en taak van elk bestuur – lokaal, Vlaams of federaal – om bij te dragen aan het vinden van oplossingen. En er zijn lokale besturen – ik geloof daar ook heel sterk in – die proactief zeer dynamisch al begonnen zijn met het aanpakken van een aantal problemen en zelf bestellingen hebben geplaatst. Andere besturen vroegen zich af hoe ze dat konden aanpakken. We hebben hun een uitgebreid informatiepakket bezorgd over hoe ze dat kunnen doen. Dat informatiepakket heeft twee pistes uitgewerkt. De eerste piste is het ondersteunen van lokale besturen die een eigen initiatief willen lanceren. De tweede piste is het ondersteunen van gemeenschappelijke initiatieven, zoals streek-intercommunales, provincies, centrumsteden of andere gemeenten die willen optreden voor meerdere lokale besturen – het principe van de aankoopcentrale.

We hebben beide pistes zo goed mogelijk omschreven en toegelicht. Er werden verschillende modelformulieren toegevoegd: een modelformulier voor een beslissing in het college van burgemeester en schepenen en een modelformulier voor de openbare aanbesteding. We hebben verder een handige checklist toegevoegd en ook de

officiële Belgische kwaliteitsnormen voor herbruikbare mondmaskers. We hebben een lijst gepubliceerd van mogelijke leveranciers. We hebben aandacht gevraagd voor het juiste gebruik van deze mondmaskers en hebben een publicatie gedaan van goede voorbeelden. Al die gegevens kunt u ook vinden op de website van ABB, onder 'aankoop mondmaskers lokale besturen'. Daarop is alle informatie te vinden. Volgens de feedback die we tot nu toe hebben gekregen van verschillende burgemeesters, is dat een zeer nuttig instrument voor hen die willen overgaan tot een eigen aankoop.

Die brief is zaterdagochtend vertrokken, om niet de communicatie van de Nationale Veiligheidsraad te doorkruisen. We hadden die brief twee dagen eerder kunnen versturen, maar we wilden eerst de Nationale Veiligheidsraad de kans geven om duidelijk te maken hoe zij het gebruik van mondmaskers zagen, om dan onmiddellijk over te gaan tot de ondersteuning van lokale besturen.

Ten derde, Defensie, de federale overheid, heeft gisteren, maandag 27 april, een aanbesteding gedaan voor 12 miljoen herbruikbare textielmaskers. Die zullen worden verspreid naar alle burgers. Men hoopt dat die maskers hier tegen 15 mei ter beschikking zullen zijn.

Het vierde dat er gebeurt is dat we op 28 april, vandaag, samen met minister-president Jambon ook Het Facilitair Bedrijf hebben uitgebouwd tot een aankoopcentrale, waar lokale besturen een beroep op zullen kunnen doen. We gaan daar ook zo snel mogelijk over communiceren met de lokale besturen, voor zij die dat liever via dat kanaal doen. Daarbij zal Het Facilitair Bedrijf van Vlaanderen ook aankopen doen. Zij zullen aankopen doen voor de eigen ambtenaren, voor mensen in het onderwijs, voor buschauffeurs van De Lijn, enzovoort. Daar zal ook overal prioriteit aan worden gegeven. Er zal ook een prioriteit zijn voor de ambtenaren van de lokale besturen en de inspectiediensten. In tweede orde richten we ons dan op het brede publiek.

Dat Facilitair Bedrijf van Vlaanderen moet immers ook rekening houden met de wereldwijde situatie van potentiële schaarste en met de onzekerheid rond de datum van levering. Door die onzekerheden, die wereldwijd zijn, en waar wij vanuit Vlaanderen niet veel greep op hebben, gaan wij ook nog die vierde stap zetten.

Je hebt dus Defensie, je hebt de lokale besturen die zelf initiatieven nemen, we hebben de filters van minister Geens, en we hebben ten slotte de Vlaamse aankoopcentrale, waar minister-president Jambon en ikzelf de handen in elkaar slaan voor wat de lokale besturen betreft.

Op die manier hebben we een hele reeks maatregelen genomen die ervoor moeten zorgen dat we zo snel mogelijk vanuit onze verantwoordelijkheid die mondmaskers ter beschikking kunnen stellen.

Ik wil nog even ingaan op de prijs. Ik denk dat die prijs niet wordt bepaald door competitiviteit tussen Vlaamse gemeenten. Ik denk dat dat een prijs is die op een internationale markt wordt gevormd. Want veel van die bestellingen gebeuren ook internationaal. Ik ben geen specialist ter zake, maar mensen vertellen mij dat de productie dusdanig wordt verhoogd – we zien dat ook voor de medische maskers – dat die prijs zeer snel terug tot een marktconforme prijs zal zakken, mocht die vandaag hoger zijn dan historisch. Want dit is natuurlijk een spel van vraag en aanbod, en sommigen hebben natuurlijk gezien dat hier een markt voor is, een grote vraag, en dus gaan zij opportunistisch beginnen te produceren, omdat ze nu kunnen verkopen. Maar op een zeker moment ga je natuurlijk zoveel producenten hebben dat vraag en aanbod mekaar terug in evenwicht gaan brengen. Wanneer dat gaat gebeuren of hoe snel, daar kan ik geen voorspellingen over doen.

De twee interveniënten hebben gevraagd hoe we gaan ondersteunen. Ik denk dat we dat zaterdag maximaal hebben gedaan, met alle mogelijke informatie die we

ter beschikking hebben. En ook vandaag doen we dat: zij die dat willen kunnen ook nog bij de aankoopcentrale van Vlaanderen terecht. Ze bestellen dan niet zelf maar ze doen dat via Vlaanderen. Maar daarbij is het heel duidelijk dat Het Facilitair Bedrijf van Vlaanderen ook afhankelijk is van leveringstermijnen die elders gelden, en van het vinden van maskers. En ten tweede doen zij ook heel duidelijk aan prioritering: eerst de ambtenaren en mensen die in het onderwijs staan, buschauffeurs bij De Lijn, inspecteurs en lokale ambtenaren die bijvoorbeeld achter een bureau of aan het loket zitten. En dan in tweede orde gaan de maskers naar burgers.

Het is evident dat die in voldoende hoeveelheden worden besteld, en die loten worden ook in stukken gehakt. Je zegt dus niet dat er één producent moet worden gevonden die ineens vijf miljoen maskers kan leveren. Je doet dat met loten van bijvoorbeeld een half miljoen of 250.000 maskers. Dat is de techniciteit van Het Facilitair Bedrijf. Zo kunnen verschillende producenten zich daarop inschrijven, ook minder grote en kleinere producenten.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik dank u voor uw antwoord. Ik moet zeggen dat het toch een beetje een kakofonie aan het worden is van allerlei initiatieven. En dat is natuurlijk bijna onvermijdelijk te noemen met een Belgische overheid die zo in gebreke is gebleken.

We zijn nu op een moment gekomen dat het plots heel dringend is geworden voor alle burgers om een mondk masker te hebben. Nu worden plots allerlei initiatieven georganiseerd, niet alleen lokaal – waarover we het hier hebben en wat uiteraard valt toe te juichen –, maar er worden ook filters en mondk maskers besteld door de federale overheid. Hoe zullen de maskers en de filters van de federale overheid worden verdeeld? Worden lokale besturen daar ook bij betrokken of gaat dat rechtstreeks naar de burger? Helaas lijkt het me toch allemaal ‘too little, too late’.

Een van de belangrijkste manieren om zo'n pandemie te lijf te gaan, is niet alleen door snel beslissingen te nemen, maar door ze ook snel uit te voeren. Het had ons al duidelijk moeten zijn in januari, en eigenlijk al sinds de SARS-epidemie in Azië, dat hoe meer mensen een goed mondk masker dragen – waarvan zelfs een deel zelfgemaakt kan zijn –, hoe meer en hoe beter de pandemie te lijf wordt gegaan en hoe sneller die ook zal uitdoven.

Minister, u hebt gewacht met die brief tot na de communicatie van de Nationale Veiligheidsraad. Ik begrijp dat dat allemaal behoort tot de procedures, maar nood breekt soms wet. Aangezien het hier gaat over de volksgezondheid, had de Vlaamse Regering veel sneller moeten schakelen en veel sneller zelf het heft in handen moeten nemen en moeten adviseren aan de burgers om sjaals of mondk maskers te dragen, desnoods zelfgemaakte. Dat had al twee weken of langer geleden kunnen gebeuren, en ook moeten gebeuren.

De voorzitter: De heer Vaneckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneckhout (Groen): Doorheen het hele traject van de coronacrisis wil ik zeer empathisch zijn voor de crisistandigheden, voor het besef dat niet alles op voorhand te voorspellen is. Ik heb vóór januari weinig mensen op allerhande niveaus horen pleiten om mondk maskers aan te kopen en de bevolking daarvan te voorzien. Toch bekruipt mij het gevoel dat de Vlaamse overheid een klein beetje in gebreke blijft.

Enerzijds alle hulde voor het feit dat er afgelopen zaterdag informatie is gegeven aan de lokale besturen. Dat is een goede zaak. Uit praktijkervaring weet ik dat heel wat besturen daar gebruik van maken. Uit eerdere communicatie heb ik ook

begrepen dat er een soort uitrolplan ligt met voorwaarden en instructies om te zorgen dat de goede praktijken van mondkmaskers in beeld komen.

Ik worstel wel een beetje met een vreemd gevoel dat ieder lokaal bestuur, net zoals de Vlaamse overheid trouwens, al wekenlang dag en nacht aan het werken is om een en ander geregeld te krijgen, maar nu gedwongen wordt om zijn ding te doen. De Vlaamse overheid heeft gewacht op de Nationale Veiligheidsraad om een en ander echt in handen te nemen. Inhoudelijk en procedureel snap ik dat, maar het is wel absurd.

Een week geleden was ik aan het bellen met collega's uit lokale besturen, met burgemeesters, met schepenen, die aangaven dat ze al hadden besteld, dat ze al een aantal dingen aan het doen waren. De lokale besturen slagen er in deze crisis blijkbaar in veel sneller te schakelen dan de Vlaamse overheid. We kunnen verwijtend kijken naar de federale overheid en zeggen dat het ook haar verantwoordelijkheid is – dat zal absoluut zo zijn –, maar het stoort me wel dat we hebben gewacht tot vrijdag om voorbereidende stappen te nemen, en dat we pas vandaag beslissen om een aankoop centraal te organiseren.

Afgelopen vrijdag is vier werkdagen geleden. Als we een antwoord hadden willen geven op de noodzaak van lokale besturen, dan hadden we dat ook zaterdag kunnen doen. Dan hadden we zaterdag een en ander in gang kunnen zetten en meteen ook opnemen. Ik ga ervan uit dat er wel redenen zullen zijn waarom dat niet is gebeurd, maar het praktische eindresultaat is dat vanaf volgende week maandag 4 mei op het openbaar vervoer een mondkmasker verplicht is. Er is gezegd dat een sjaal ook wel zal volstaan, maar als je dan bepaalde experts hoort, dan is dat toch minder goed dan een mondkmasker.

Maar dat wij als overheid wel zeggen dat de levering van de eerste mondkmaskers ten vroegste deze week zal gebeuren ... 1 mei is een verlofdag, die gun ik iedereen, maar de mondkmaskers gaan nooit ter plaatse zijn tegen het moment dat ze gebruikt moeten worden. De overgrote meerderheid van de inwoners en de lokale besturen zal op 4 mei geen mondkmasker ter beschikking hebben om het openbaar vervoer te nemen of om zich op een ander moment te beschermen.

Dit is echt geen kwestie, we praten daar veel over, van lokale autonomie. Dit is een federale beslissing die moet worden uitgevoerd vanaf 4 mei. We kunnen ons niet wegsteken achter de autonomie van de lokale besturen. Ik vind het onze plicht als hogere overheid om daar meer ondersteuning aan te geven. Het is een kwestie van volksgezondheid. Mij bekruipt een ietwat angstig gevoel omdat we er blijkbaar niet in slagen om snel genoeg te schakelen en dat waar te maken wanneer het echt nodig is.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, we moeten nu inderdaad niet discussiëren over het belang van mondkmaskers. Het is duidelijk dat die een superbelangrijk middel zijn bij de exitstrategie. Het is hier niet de plaats om daarover te discussiëren.

De vaststelling is wel dat sommige gemeenten er besteld hebben en andere niet. Vanuit mijn ervaring in de lokale crisiscel kan ik de gemeenten die er nog geen besteld hebben, begrijpen. Het is heel moeilijk: welk type mondkmasker moeten ze bestellen: chirurgische of stoffen, met een filtergleufje of zonder, uit polyester of katoen, met twee lagen of met drie? Enzovoort.

Het is heel goed dat u die mailing zaterdag hebt gedaan en dat de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur duidelijke informatie verschaft. Het is nu belangrijk om in contact te blijven met die lokale besturen.

Doet u momenteel aan monitoring? Hebt u zicht op het aantal gemeenten dat een aankoop heeft gedaan of die dat binnenkort zullen doen? Hebt u zicht op het type mondk masker dat zij aankopen? We mogen met mondk maskers van mindere kwaliteit geen vals gevoel van veiligheid creëren.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw duidelijk antwoord. Het is inderdaad een goede zaak dat u in het weekend die mail hebt verstuurd aan de burgemeesters.

Ik zal het woord opbod niet gebruiken, dat heeft blijkbaar een negatieve connotatie, dat is niet mijn bedoeling. Ik merkte dat heel wat gemeenten, vanuit een oprechte bekommernis om de gezondheid van hun inwoners, toch maar zijn overgegaan tot het bestellen van mondk maskers. Iedereen zoekt dan natuurlijk waar hij terecht kan, dat is niet altijd even duidelijk. Het is goed, minister, dat u daar met uw communicatie wat lijnen hebt proberen te trekken.

Ik wil graag focussen op één zaak. Ik ben heel blij dat, zoals u net hebt aangekondigd, Het Facilitair Bedrijf inspanningen gaat doen. Dat is echt nodig. We gaan heel veel lessen moeten trekken uit de coronacrisis, er zullen ongetwijfeld grotere lessen zijn dan deze, maar één ervan is volgens mij dat we Het Facilitair Bedrijf moeten kunnen inschakelen in dergelijke crisissen, vooraleer de gemeenten zelf op zoek gaan naar bijvoorbeeld mondk maskers. Het Facilitair Bedrijf moet sneller kunnen schakelen. Het heeft ervaring als aankoopcentrale met het bestellen van grote hoeveelheden materiaal. We moeten dat veel meer kunnen gebruiken, ook voor onze lokale besturen. Bij de Vlaamse overheid werkt dat doorgaans prima, maar als ondersteuning van de lokale besturen zijn er nog veel meer mogelijkheden.

Ik heb het al gezegd, zonder dat ik wist dat Het Facilitair Bedrijf de stap effectief ging zetten, bij de bespreking met de mensen van de VVSG, dat er een soort methode moet bestaan dat in dergelijke crisissen Het Facilitair Bedrijf heel snel kan schakelen en zeggen: er is nu nood aan dit, in dit geval mondk maskers, en wij zullen dat op ons nemen, we zullen als opdrachtcentrale een groepsaankoop of wat dan ook organiseren voor de lokale besturen. Dat is een sterke ondersteuning die Vlaanderen aan de lokale besturen kan geven. Ook belangrijk is dat het bedrijf garandeert dat wat men bestelt, voldoet aan alle kwaliteitseisen. Dat is cruciaal in deze tijden. Ik ben blij om te horen dat er een doorbraak is gekomen en dat Het Facilitair Bedrijf zijn diensten ter beschikking stelt aan de lokale besturen. Ik hoop dat een van de lessen die men zal trekken, zal zijn om dit in de toekomst bijna systematisch te doen.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Ook hier komt het belang van de betrokkenheid van de lokale besturen bij het voorzien in de mondk maskers opnieuw naar boven. Het is goed dat het Agentschap Binnenlands Bestuur zorgt voor informatie en ondersteuning via de mail over enerzijds groepsaankopen en anderzijds individuele aankopen voor de gemeenten. Daarbij ligt de nadruk op de kwaliteit die goed moet zijn. Ook Het Facilitair Bedrijf zal, zoals u hebt aangekondigd, worden ingeschakeld. Dat zijn zeer goede initiatieven maar ze komen ruimschoots laat en dat is jammer. Ik verwijt u absoluut niets maar dit geeft toch weer blijk van een gebrek aan afstemming tussen het federale, Vlaamse en lokale bestuur.

Het is goed dat die lokale initiatieven er komen, die verschillende initiatieven moeten elkaar vooral versterken. Verder ben ik bezorgd omdat sommige mensen beschikken over tien, twintig of zelfs meer maskers terwijl anderen uit de boot dreigen te vallen. Vandaar dat het goed is dat er een gratis minimumaanbod is

voor iedereen en dat er goedkoop extra mondmaskers kunnen worden bijgekocht, bijvoorbeeld via groepsaankoop, voor wie dat wil.

De conclusie is opnieuw dezelfde: we moeten hier op middellange en lange termijn lessen uit trekken zodat dergelijke scenario's in de toekomst kunnen worden vermeden.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): De meeste zaken zijn intussen gezegd en het is ook niet mijn bedoeling om als lokale bestuurder de frustratie op u uit te werken, minister. Dat zou niet gepast zijn na de maatregelen die u hebt proberen te nemen. Die frustratie is er echter wel degelijk en ik wil er namens mijn fractie dan ook voor pleiten dat Vlaanderen eens wat vaker het voortouw zou nemen wanneer we zien dat het niet goed loopt. De lokale besturen hebben meer dan ooit nood aan ondersteuning en houvast. In de mailbox zien we grote discussies ontstaan tussen burgemeesters uit dezelfde regio en tussen burgemeesters binnen dezelfde politieke familie en dat sloopt veel tijd en energie op. Ik verwijt u niets maar het is duidelijk gebleken dat het anders kan.

We hadden vrijdag beslist om met een lokale fabrikant in zee te gaan voor het maken van herbruikbare mondmaskers maar het is dan toch fijn als je kunt dubbelchecken via richtlijnen die worden gegeven. En nu wordt vandaag de kwaliteit van het textiel in twijfel getrokken wanneer het gaat over herbruikbare maskers. Dat is zo kwalijk ten aanzien van onze bevolking. Als lokaal bestuur sta je met je rug tegen de muur, je kunt die communicatie niet tegenhouden en dat is spijtig. Ik wil er dan ook voor pleiten dat u vanuit de Vlaamse Regering zou wegen op die federale veiligheidsceel, anders komt het niet goed. Als u initiatieven kunt nemen voor de lokale besturen, doe dat dan alstublieft en wacht niet want de tijd dringt en die hebben we niet wanneer het gaat over maatregelen in dergelijke situaties.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik voel me verbonden met zij die hier hun frustratie hebben geuit. Deze periode is voor iedereen die verantwoordelijkheid draagt een periode van frustratie. Dit is een periode van frustratie omdat de medische inzichten, de adviezen en de omstandigheden evolueren en veranderen. Soms duurt het overleg te lang. Mensen die van nature voluntaristisch zijn, willen graag het heft volledig in eigen handen nemen, maar omdat ze rekening moeten houden met heldere communicatie, de eenheid van commando en duidelijkheid kan dat niet. Soms moeten ze daarbij op de rem staan. Iedereen probeert de dingen op basis van zijn eigen karakter aan te pakken en ik ben voluntaristisch. Ik probeer als minister van Binnenlands Bestuur mijn bevoegdheden maximaal in te vullen door met mijn administratie documenten voor te bereiden die de lokale besturen kunnen ondersteunen. Ik ben het ook met u eens dat men achteraf uit deze periode, als de crisis voorbij is, veel dingen zal leren en dat men dan kan terugblikken op wat men goed of slecht heeft aangepakt.

Tegelijkertijd ben ik er ook van overtuigd dat elk bestuur in zo'n periode wanneer alles in brand staat, voluit kan gaan. Ik vind het dan ook geen probleem dat de lokale, Vlaamse en federale overheden bestellingen plaatsen voor mondmaskers. Ik geef u het voorbeeld van mijn eigen stad Mechelen. Daar heeft men beslist om 100.000 mondmaskers aan te kopen, dat is ongeveer een masker per inwoner. Mensen die er iets van kennen, zeggen echter dat je er toch minimaal drie nodig hebt: een dat je draagt, een dat je bij je hebt om af te wisselen en een dat je thuis in de was hebt zitten. Mijn stad geeft dus aan de Mechelaars een eerste voorzet, maar die zal niet voldoende zijn.

Mondmaskers spelen een rol, maar ik wil nogmaals benadrukken dat ze slechts een element zijn in de totaalaanpak. Ze worden aanbevolen, maar niet opgelegd. Mensen die een mondmasker willen dragen, moeten er natuurlijk een kunnen krijgen. Dan zwijg ik nog over wat men tegen volgende week commercieel zal aanbieden, want er bestaan heel veel mogelijkheden via winkels, apothekers en het internet om mondmaskers aan te kopen.

Het feit dat de verschillende besturen elkaar hierin versterken en dat ze allemaal tot de aankoop van mondmaskers overgaan, lijkt mij geen probleem. Integendeel. Ik ben blij dat Defensie nu beslist heeft om mondmaskers aan te kopen. Ik ben blij dat we samen met minister-president Jambon beslist hebben om Het Facilitair Bedrijf voor lokale besturen open te stellen zodat ze kunnen inschrijven op de aankoop van maskers. Ik ben blij dat lokale besturen maskers hebben besteld. Ik ben blij dat de provincie Limburg zal coördineren en dat andere provincies zullen volgen. Die zaken dragen allemaal bij tot een antwoord op de vraag naar beschermend materiaal voor die burgers die het openbaar vervoer gebruiken, waar het dragen verplicht is, of in een openbare ruimte komen, waar ze zich beter beschermd zullen voelen en andere mensen beter kunnen beschermen.

De heer Warnez vroeg naar de opvolging. Daar zijn we heel intensief mee bezig. We doen dat onder andere met Exello, het netwerk voor algemeen directeurs. We hebben een team in stelling gebracht dat rondbelt. We hebben heel nauw contact met de gouverneurs waardoor we weten dat de gouverneurs van Limburg en Antwerpen heel actief gebruikmaken van de handleiding die we hen bezorgd hebben. Deze handleiding zal trouwens verder worden aangevuld en worden geüpdatet. Er is op dat vlak een heel intens proces bezig. Voor de aankoop van mondmaskers heb ik als minister van Binnenlands Bestuur het maximale gedaan om de lokale besturen te ondersteunen. Dat geldt ook voor de Vlaamse Regering. Ik ben het ook met u eens dat de aankoop sneller en vroeger had kunnen gebeuren, maar men mag niet vergeten dat we tien dagen geleden nog ongelooflijk hard bezig waren met het opstellen van extra capaciteit voor de ziekenhuizen. Dit is een proces waarbij er elke dag nieuwe problemen opduiken en waar je altijd wat achteroploopt. Dat is onvermijdelijk.

We zullen binnenkort met een relanceplan moeten beginnen. Onderwijs zal opnieuw starten. Ook daar zullen nieuwe vragen opduiken. Dat is logisch in zo'n crisis. Op zich vind ik dat niet abnormaal. Alleen is het belangrijk dat je dan snel en accuraat op de bal speelt. En dat hebben wij proberen te doen met die handleiding voor de gemeentebesturen die zelf wensen te bestellen en, ten tweede, door nu ook een facilitair bedrijf klaar te stomen. Dat heeft een paar dagen geduurd. Waarom? Omdat je dat natuurlijk technisch moet voorbereiden. Je moet die offerte voorbereiden, die mensen moeten zich daarover ook goed informeren. Je hebt dat niet op een-twee-drie rond, dat vraagt een klein beetje voorbereiding. Die voorbereiding hebben we heel snel gedaan. We hebben doorgewerkt tijdens het weekend. De voorbereiding staat vandaag op punt.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik zou toch willen concluderen met iets dat ik hier bij velen – niet alleen bij u, maar ook bij een aantal parlementsleden – hoor en dat mij enorm ergert: 'Het is hier niet de plaats om te discussiëren over het nut van mondmaskers of over het feit dat er te lang is gewacht.' Tja, dat vind ik toch wel heel gemakkelijk. Het is ook niet zo – en dat heb ik u horen zeggen, minister Somers – dat het vooral te maken heeft met evolutie, medische evolutie en voortschrijdend inzicht. Nee, het is heel eenvoudig en ook aantoonbaar zo dat de overheid naar de verkeerde mensen en instellingen heeft geluisterd. De Wereldgezondheidsorganisatie is geen goede instelling om richtlijnen van te ontvangen en in de praktijk te brengen. Marc Van Ranst is geen

goede viroloog om op te volgen, Marc Wathelet is dat wel. Die werd nota bene door minister De Block een 'drama queen' genoemd toen hij wél op tijd waarschuwde voor de coronacrisis en toen hij zei: 'We moeten allemaal mondkmaskers dragen.' Hij werd weggelachen, hij werd weggezet.

De Wereldgezondheidsorganisatie loopt aan het handje van China. Dat hadden we allemaal kunnen weten, ook als we onze blik wat meer naar het Oosten hadden gericht in plaats van ons voortdurend blind te staren op de VS en op Europa. Ik heb het daarnet gezegd: in Oost-Azië zijn reeds jarenlang allerlei gebruiken ingeburgerd waarvan wij hadden moeten leren. En als we dat hadden gedaan, dan hadden we heel veel leed kunnen voorkomen. Ik vind dat zeer kwalijk en zeer ernstig. Ik zie nu bijvoorbeeld ook foto's opduiken uit landen als Polen, Duitsland en Oostenrijk, waar mondkmaskerautomaten in het straatbeeld te vinden zijn en bijvoorbeeld ook aan de perrons van het openbaar vervoer. Bij ons wordt het nu verplicht op het openbaar vervoer. Wel, in die landen zijn er automaten waar mensen die maskers kunnen verkrijgen.

Het lijkt er toch wel heel erg op dat heel wat landen in Europa, maar ook in Oost-Azië en ook bijvoorbeeld Israël, zich veel beter hebben voorbereid en vooral ook veel sneller hebben geschakeld. Ik vind dat zeer erg. Want deze Vlaamse Regering heeft bij haar aantreden zeer stoer gezegd: 'Wij kijken naar het Noorden, naar de Scandinavische landen, Denemarken, Oostenrijk, Finland enzovoort.' Wel, in dezen heeft ze dat helaas niet gedaan. We kunnen veel leren van die landen. Kijk dus naar het Noorden, maar kijk ook naar Oost-Azië. En dan kunnen wij veel leed besparen.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Voorzitter, minister, ik zal de mening van collega Van Rooy over de expertise van de Wereldgezondheidsorganisatie en professor Van Ranst niet ondersteunen. Dat is niet nieuw. Deze mensen hebben zeer coherent bijgedragen aan een zo goed mogelijke aanpak van een crisis die ongezien is. Ook rond mondkmaskers hebben zij zeer coherent hun mening gegeven en hun rol gespeeld.

De vraag gaat voor mij over mondkmaskers en over hoe we ervoor zorgen dat onze bevolking en de inwoners van Vlaanderen krijgen waarop ze recht hebben. En dan heb ik twee doelstellingen. Enerzijds dat we zo snel mogelijk mondkmaskers bezorgen aan iedereen die er nodig heeft. Dat kan inderdaad ook via private wegen, maar dat kan niet de eerste weg zijn. Een, mensen moeten daar toegang toe vinden en moeten ervan overtuigd worden dat ze die nodig hebben. Twee, ook mensen die niet de budgettaire ruimte hebben of niet de wegen om die aan te kopen, moeten die automatisch ontvangen. Dat is een basisopdracht: zorgen voor de volksgezondheid van onze mensen.

Een tweede bezorgdheid is dat dat op een efficiënte en effectieve manier gebeurt. En uiteraard steun ik het pleidooi dat ieder overheidsniveau op dit moment moet doen wat ze kunnen en mogen doen. We gaan dus op niemand een rem zetten. Maar laat ons er langs de andere kant, ook in deze tijd – ik kijk ook naar u als liberaal minister – ook oog voor hebben dat dat op een effectieve en efficiënte manier gebeurt. En dan blijf ik wat worstelen met de vaststelling dat iedereen tien dagen geleden nog bezig was over de vraag of we genoeg capaciteit hadden, en over hoe we ervoor konden zorgen dat het nodige materiaal eerst naar de zorginstellingen en de welzijnssector ging.

Ik stel tegelijk vast dat een week geleden heel wat lokale besturen al aan het bestellen waren. Heel wat lokale besturen hadden al door dat dit essentieel zou zijn in de exitstrategie. Zij sprongen in dat gat omdat geen enkel ander overheidsniveau het doet op dat moment. Vandaar is het mijn ambitie – en die ligt

hoger dan wat we op dit moment zien – dat de Vlaamse overheid even wendbaar zou moeten zijn als de lokale besturen. De lokale besturen verdienen dat, en vooral onze bevolking verdient dat. Ik denk dat de mondkmaskers voor ons een les mogen zijn. We moeten echt sneller schakelen.

Uiteraard is er voorbereiding nodig voor een aankoopcentrale. Maar die voorbereidingen konden al voor een stuk getroffen zijn geweest voor vrijdag. Er is dus geen goede reden waarom dat proces pas na vrijdag in gang is gezet. We hadden daar proactief al werk van kunnen maken. Laat ons als Vlaamse overheid de ambitie hebben om even wendbaar te zijn als onze lokale besturen. Ik dank u.

Kris Van Dijck (N-VA): Ik zou nog een kleine opmerking willen maken. Ik denk dat er heel pertinente vragen zijn gesteld en heel duidelijke antwoorden zijn gekomen. Maar het is mijn aanvoelen – en ik ben zelf ook burgemeester – dat we er op langere termijn van moeten uitgaan dat het mondkmasker bij wijze van spreken een item zal zijn dat in onze klerkast zal terechtkomen. De minister heeft ook terecht gezegd dat we er op een duurzame manier meer dan een nodig zullen hebben. Ik denk dan ook dat het heel lovenswaardig is dat een overheid, welke dan ook, hiervoor initiatieven neemt.

In onze vrije markteconomie denk ik ook dat de mondkmaskers een vast item zullen worden in onze warenhuizen en bij onze apothekers, naast de rekken met de papieren zakdoeken en de pampers. Want ik geloof dat we meer dan eens met deze problematiek zullen te maken krijgen. Ik denk dat dat de boodschap is die we moeten geven. Niet alles is opgelost door eenmalig een masker te geven. Ik zie verschillende collega's knikken, dus ik denk dat we die boodschap zeker mogen uitdragen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneeckhout aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de impact van de coronacrisis op de openbare aanbestedingen – 2009 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister, normaal gezien zou ik dit type vraag natuurlijk schriftelijk indienen, omdat het redelijk technisch is. En op zich is het meestal ook niet van dringende aard. Maar ik stel ze nu toch als vraag om uitleg, omdat ik op dit moment een aantal vragen krijg van de lokale besturen. En we kunnen natuurlijk geen weken wachten om daar duidelijkheid over te geven. Want het is een prangende materie die wel wat budgettaire impact kan hebben op onze lokale besturen.

Want via de omzendbrief van de Vlaamse Regering betreffende de impact van de coronamaatregelen op overheidsopdrachten heeft de Vlaamse Regering duidelijkheid willen geven over de toepassing van de wetgeving rond overheidsopdrachten in coronatijden. Dit is uiteraard essentieel voor onze lokale besturen, en er zijn toch een aantal vragen gekomen rond de interpretatie van deze omzendbrief. Er blijft duidelijk nog wat verwarring. Het is toch belangrijk die snel uit te klaren.

De grootste verwarring lijkt te zitten bij het gedeelte over opdrachten die reeds in uitvoering zijn. Verschillende lokale overheden overwegen over te gaan tot een schorsing, omdat zij vrezen voor een claim tot schadevergoeding vanuit de uitvoerders. Zij zouden dit kunnen stoelen op de meerkost van het uitvoeren van

werken binnen de huidige gezondheidsvoorschriften. Want de geldende gezondheidsmaatregelen maken het uitvoeren van werkzaamheden uiteraard minder efficiënt, en bijgevolg dus duurder.

Het is zowel voor uitvoerders als lokale besturen onwenselijk dat hier lang onduidelijkheid over blijft bestaan, of dat het achteraf negatieve gevolgen oplevert voor de lokale besturen. Daarom heb ik twee korte vragen.

Hoe moet de omzendbrief begrepen worden? Kunnen duurder uitvallende werken – door de coronamaatregelen – leiden tot een claim tot schadevergoeding ten aanzien van de aanbestedende overheid? Indien ja, vindt u dit wenselijk? Hoe zult u dit corrigeren?

Hoe zult u hierin duidelijkheid verschaffen ten aanzien van de lokale overheden?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Vaneekhout, uw vraag om uitleg zou inderdaad het voorwerp kunnen zijn van een schriftelijke vraag, maar ze heeft ook een zekere actualiteitswaarde, gelet op de problemen die zich vandaag stellen in deze crisis.

De omzendbrief waarnaar u verwijst, bevat aanbevelingen voor aanbestedende overheden, en maatregelen ter ondersteuning van de opdrachtnemers die erop gericht zijn liquiditeitsproblemen te vermijden of te beperken. De omzendbrief heeft ook tot doel te vermijden dat bedrijven die opdrachten hebben aangenomen van een lokaal bestuur, in financiële moeilijkheden komen. In de omzendbrief hebben we ook een aantal aandachtspunten bij opdrachten in uitvoering meegegeven.

De omzendbrief pleit, in het belang van de economie, voor de maximale voortzetting van de opdrachten. Als onze economie stilvalt, komen bedrijven nog meer in moeilijkheden en moeten we net het omgekeerde doen.

Het zijn uitzonderlijke tijden en voor sommige opdrachten kan dit inderdaad een meerkost betekenen wegens onvoorziene omstandigheden. We kunnen ons perfect inbeelden dat iemand die een sporthal aan het bouwen is voor een lokaal bestuur, een meerkost heeft indien hij die werken voortzet, dat hij meer uitgaven heeft dan in normale tijden. In dat geval kan de opdrachtnemer bij de aanbestedende overheid om een herziening van de opdracht vragen. Hij kan een verlenging van de uitvoeringstermijn vragen, en als er sprake is van een zeer belangrijk nadeel, een schadevergoeding of de verbreking van de opdracht.

Indien deze schadevergoedingseis geheel conform de reglementering is, zal de opdrachtnemer dan ook recht hebben op de schadevergoeding. Dat is heel duidelijk. Hem dit recht ontnemen, kan wettelijk gezien niet en zou een bijzondere last leggen op de bedrijven die het nu al moeilijk hebben.

Evenwel ben ik mij er ook van bewust dat mogelijke meeruitgaven voor lokale overheden ook een impact hebben. Daarom wil ik onderzoeken of ik hierin acties kan ondernemen. Ik zal dat verder bekijken, maar ik kan daar nu nog geen concrete invulling aan geven.

Om dit probleem te omzeilen, kan de opdrachtgever een schorsing zonder schadevergoeding inroepen. Als ik als lokaal bestuur merk dat er een meeruitgave dreigt, dan kan ik een schorsing zonder schadevergoeding inroepen. Dit kan slechts door de opdrachtgevers worden ingeroepen als de opdracht niet zonder bezwaar kan worden voortgezet.

Dit artikel moet met de grootst mogelijke omzichtigheid worden toegepast. Dit staat haaks op het uitgangspunt van de omzendbrief, die net wil dat we

voortwerken. Het welslagen is ook onzeker. De schorsing is immers een verantwoordelijkheid van de aanbestedende overheid. In dat geval is een beoordeling mogelijk door de rechtbank, en alleen die rechtbank zal uiteindelijk uitsluitsel kunnen geven. Op dat moment leg je de bal in het rechterlijke kamp, die dat zal beoordelen.

Ik raad dan ook de lokale besturen aan om opdracht per opdracht na te gaan welke wijzigingsmogelijkheden er zijn. Ik raad hun uitdrukkelijk aan om in overleg met de opdrachtnemers te treden om zo de impact voor alle contractpartijen zo klein mogelijk te maken. De besproken en overeengekomen wijzigingen kunnen dan in een bijakte worden vastgelegd. Dat biedt meer zekerheid. Een model van bijakte is eveneens terug te vinden op de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB).

Er zijn nog andere acties. Er is een tweede omzendbrief in opmaak met nadere richtlijnen en standaardclausules en -documenten om de administratieve en juridische afhandeling zoveel mogelijk te vereenvoudigen voor de aanbestedende overheden. De omzendbrief werd al aangekondigd in de vorige. Er is een ondersteunende webpagina, waarvan de link te vinden is in de omzendbrief, die naast informatie in de vorm van FAQ's ook modellen biedt, modelbrieven, model van bijakte enzovoort. De website wordt regelmatig aangepast en aangevuld.

Tot slot kunnen lokale besturen met prangende vragen over een concreet dossier, waarbij ze zich bijvoorbeeld afvragen of ze wel of niet kunnen uitstellen of wat ze best zouden doen, altijd terecht bij het Agentschap Binnenlands Bestuur op het mailadres binnenland@vlaanderen.be. Ze kunnen dan vragen stellen, en wij – en ook de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten – zullen hen daarbij maximaal ondersteunen.

Ik hoop dat ik daarmee ook juridisch en naar rechtszekerheid duidelijk heb geantwoord. Ik kan niet zeggen dat iemand geen schadevergoeding krijgt, want dan gaan die bedrijven failliet. Als we een beroep doen op de schorsing zonder schadevergoeding, dan weten we dat de rechterlijke macht het oordeel zal vellen.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is inderdaad compleet in die zin dat het mij volledig inzicht geeft in zowel de praktische als de juridische kant van de zaak.

Ik ben het met u eens dat overleg de eerste weg is. Het is inderdaad interessant dat de lokale besturen samen met de uitvoerders eerst die weg verkennen en op een zo goed mogelijke manier trachten tot afspraken te komen. Het is een crisis die niet te verwachten viel en waar hopelijk het gezonde verstand een antwoord kan bieden.

Aan de andere kant is er wel wat bezorgdheid dat door de omzendbrief – die terecht de focus legt op de verdere kansen voor de uitvoerders, voor de sector, dat die kan blijven bestaan of niet te veel impact ondervindt van het wegvallen van opdrachten en andere coronamaatregelen – het belang van de lokale besturen niet ondergesneeuwd wordt. We hebben daarnet de signalen van de VVSG gehoord rond de financiële impact van de crisis tout court op de lokale besturen. Iedere extra meerkost, zeker als het gaat over grote werken, kan het best echt vermeden worden voor de lokale besturen. In die zin is de situatie voor hen ook echt acuut. De factuur daarvan moet ook door iemand betaald worden, en dat zal door onze bevolking zijn. We moeten proberen een goed evenwicht te vinden.

Ik wil nog twee zaken extra beklemtonen.

Een, het is belangrijk om hierover nog versterkt informatie te bezorgen aan de lokale besturen. Misschien moeten we nog eens de weg naar het agentschap extra duidelijk maken voor specifieke vragen en dossiers. De lokale besturen winnen misschien het best advies in bij het agentschap voor ze een beslissing ter zake nemen. Ik begrijp dat er heel wat lokale besturen overwegen om preventief alle risico's in te dekken en de opdracht te schorsen. Dan lopen ze het risico dat er in de rechtbank finaal een andere beslissing wordt genomen, wat ook een kostprijs zal hebben voor de lokale besturen.

Twee, ik vind het een goede zaak dat u zich hier alvast engageert om te onderzoeken – in de situaties dat het zich voordoet – of er een soort antwoord kan worden gegeven vanuit Vlaanderen. Dat kan gaan over compensaties of andere tegemoetkomingen zonder dat nu in de diepte in te vullen. Ik begrijp dat u daar nog eventjes tijd voor hebt. Hebt u zicht op een timing daarvoor? Ik ga u niet elke week dezelfde schriftelijke vraag daarover stellen. Als u zicht hebt op wanneer die werkzaamheden zullen plaatsvinden, richt ik me een beetje qua verdere opvolging op die timing.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Vaneeckhout, u hebt u in uw replieken vooral geconcentreerd op een aantal relevante beschouwingen die ik in grote lijnen deel.

Nog een opmerking over één element. In het begin was er natuurlijk een schrikreactie, die logisch was, bij nogal wat lokale besturen. Sommige zijn werken stil beginnen te leggen. Men stelt nu vast dat waar de gemeente- en stadsbesturen opnieuw werken aanvatten, het soms sneller gaat. Ik heb informatie van Brugge, waar men een aantal pleinen en straten aan het aanleggen is, waar het werk nu sneller vordert, gewoon omdat er minder passage is. Het is nu het moment om zeker in de openbare ruimte een aantal dingen te doen. Het is een gemengd verhaal op dit moment, laten we daar eerlijk in zijn.

U vraagt me een timing. Geef me de kans om u daar schriftelijk iets over te laten weten. Ik moet dat even terugkoppelen met mijn kabinet om te zien hoeveel tijd we hebben. De vraag is eigenlijk wat we kunnen doen voor gemeentebesturen die daardoor in de problemen komen. Dat past misschien in een totaal relancepakket. Ik zal daarover nadenken, geef me daar dus wat tijd voor. Ik wil me nu niet vastpinnen op een datum, ik laat het u weten zodra we een datum hebben.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneeckhout aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de impact op de opcentiemen van het nooddecreet tot tijdelijke afwijking van de Vlaamse Codex Fiscaliteit als gevolg van de coronacrisis – 2011 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Op 15 april 2020 keurde het Vlaams Parlement het decreet goed tot tijdelijke afwijking van de Vlaamse Codex Fiscaliteit als gevolg van de coronacrisis. Hierin wordt de mogelijkheid geschapen voor lokale besturen

om hun opcentiemen op de onroerende voorheffing nog aan te passen. De uiterste datum voor het doorgeven van hun opcentiemen inzake onroerende voorheffing wordt verlengd. De lokale besturen kunnen dat tarief nog tot 20 mei aanpassen.

Wij hebben dat voorstel gesteund omdat wij het een goede keuze vinden om in deze tijd extra marge te geven aan de lokale autonomie. Daarmee willen we een antwoord bieden op de financiële en economische uitdagingen die er zijn.

De komende maand is dus essentieel als men hier wil op ingaan. De impact van een algemene verlaging van de opcentiemen is financieel natuurlijk groot. Het wordt dus balanceren tussen financiële impact en economische impulsen die moeten worden gegeven.

Tegelijk is deze beslissing een kans om te diversifiëren in de tarieven. Van deze recente mogelijkheid maakte tot op heden slechts een beperkt aantal besturen gebruik. Misschien zijn daar wel extra mogelijkheden die in deze context interessant kunnen zijn.

Met alle respect voor de autonomie van de lokale besturen, denken we dat Vlaanderen en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) een ondersteunende rol kunnen spelen en op deze mogelijkheid kunnen wijzen.

Minister, hoe worden de lokale besturen snel geïnformeerd over deze mogelijkheid? Verwacht u dat veel besturen hier zullen op ingaan?

Hoe kijkt u naar een algemene verlaging van deze tarieven? Zult u een bepaald advies geven aan de lokale besturen of vertrouwt u helemaal op hun eigen beoordelingsvermogen?

Deelt u de mening dat de diversifiëring van deze tarieven een mogelijkheid geeft om een gericht ondersteuningsbeleid voor specifieke kwetsbare groepen te voeren? Zult u gemeentebesturen hier specifiek attent op maken?

Plant u andere initiatieven inzake de financiële huishouding van de lokale besturen?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Vaneekhout, dit is een interessante vraag.

In totaal hebben drie gemeenten gezegd vragende partij te zijn om op basis van het nooddecreet dit jaar nog hun opcentiemen op de onroerende voorheffing aan te passen, twee gemeenten uit Antwerpen, namelijk Niel en Schoten en een gemeente uit Vlaams-Brabant, namelijk Zaventem. Het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) is actief in dialoog getreden met die drie gemeenten.

Daarnaast heeft ABB breed gecommuniceerd over het decreet in de Nieuwsbrief BBC (beheers- en beleidscyclus) van 20 april 2020. De doelgroep bestaat uit de algemeen directeurs, financieel directeurs en andere geïnteresseerden.

Verder werd dit gecommuniceerd via de Nieuwsbrief van het Crisiscentrum Vlaamse overheid van 23 april. In de communicatie werd doorverwezen naar de infopagina op de website van de Vlaamse Belastingdienst (VLABEL), die al beschikbaar was voor de effectieve stemming over het decreet.

U hebt ook naar mijn visie gevraagd op die verlaging van de onroerende voorheffing. Ik pleit samen met de Vlaamse Regering voor fiscale gunstmaatregelen ten aanzien van belastingplichtigen die het fiscaal moeilijk hebben door de coronacrisis. De Vlaamse Regering heeft daar ook toe opgeroepen. Wanneer men maatregelen neemt, moet dat in eerste instantie gebeuren ten aanzien van mensen die dat echt nodig hebben. Een verlaging kan hier zinvol zijn wanneer men daarmee belastingplichtigen

helpt die het vandaag niet alleen op psychologisch en emotioneel vlak moeilijk hebben als gevolg van de crisis maar ook op financieel vlak. Wie lokale verantwoordelijkheid heeft, zal dat wel vaker horen.

De mogelijkheid om de aanslagvoeten nu nog aan te passen geeft de lokale besturen een bijkomend instrument om op die noden in te gaan. De lokale besturen kunnen hun tarieven differentiëren om die doelgroepen te bereiken. Momenteel zijn er inderdaad maar weinig gemeenten die hun opcentiemen differentiëren. Ik weet dat men in Gistel in functie van het kadastraal inkomen (ki) met klein of groot beschrijf varieert. Mijn ervaring is dat het onderscheid tussen een klein en groot beschrijf niet altijd nog rationeel is. Voor de meeste winkels in mijn stad is het ki enorm hoog, en ik ken ook andere straten met heel mooie woningen die een laag ki hebben. Differentiëren kan dus een nuttig instrument zijn.

De oproep aan de gemeenten in de nieuwsbrieven van ABB was gericht op de kwetsbare groepen. Ik citeer wat er juist in staat: "fiscaal tegemoetkomen aan belastingplichtigen of bepaalde categorieën van belastingplichtigen die het financieel moeilijk hebben door de coronacrisis." Op de website van VLABEL staat duidelijk uitgelegd wat een gemeente moet doen, en hoe zij advies over de technische uitvoerbaarheid aan VLABEL kan vragen. Als je als gemeente wilt differentiëren, kun je aan VLABEL vragen of dit technisch haalbaar is. Dan zullen zij je een goed advies geven.

Daarnaast zijn er natuurlijk de creativiteit en de slagkracht van de lokale besturen die zelf kiezen of ze wel of niet gebruik willen maken van die mogelijkheid om nu nog de tarieven te verlagen en om nu nog voor differentiatie te kiezen.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Dank u voor uw antwoord, minister. We hoeven vandaag inderdaad niet het grote debat over het kadastraal inkomen te voeren. Die kwestie zal niet acuut worden in deze coronatijd. Op dit moment maken wel slechts twee gemeenten gebruik van de mogelijkheid om te differentiëren. Daarin ligt een kans om andere gemeenten hier extra attent op te maken. U weet dat wij het als partij niet onbelangrijk vinden dat, zeker in crisistijd, de sterkste schouders ook deels de zwaarste lasten dragen en dat ze hun solidaire verantwoordelijkheid opnemen. Daarom is dit misschien toch nog een manier om de volgende dagen via de VVSG aan de lokale besturen een aantal inspirerende voorbeelden te geven. Ik begrijp echter dat u al heel veel informatie aan de lokale besturen hebt bezorgd, en dat is een goede zaak.

U hebt niet echt geantwoord op mijn vraag of u nog andere initiatieven rond de financiële huishouding van de lokale besturen plant. Ik ga ervan uit dat daarover op dit moment nog geen duidelijkheid is en dat we dit weldra samen in deze commissie nog zullen opnemen.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik heb een korte vraag. Minister, u hebt op een bepaald moment Niel en Schoten vermeld. Kunt u nog even toelichten in welk verband dit was?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Van Rooy, ik heb Niel en Schoten als antwoord gegeven op de vraag welke gemeenten actief hebben overwogen om, op basis van het nooddecreet, dit jaar nog hun onroerende voorheffing te verlagen. Er waren in totaal drie gemeenten vragende partij om dat te doen: Niel, Schoten en Zaventem. Ik heb ze in dat verband genoemd.

Collega Vaneekhout, u hebt gelijk: ik heb niet geantwoord op die laatste vraag. We hebben daar al eens over gepraat. Ik denk dat dat thuishoort in een algemene evaluatie en relance. Ik heb al aangegeven dat we wellicht een aantal dingen moeten ondernemen naar versoepeling van de richtlijnen met betrekking tot onze begrotingsboekhouding. Maar dat is nu nog wat vroeg. U hebt ook het verslag gehoord van VVSG, die een eerste voorzichtige raming heeft gemaakt van wat ze denkt dat het zal zijn. Dus: nog even wachten, dat komt er zeker aan. We zullen nog tijd genoeg hebben om daarover van gedachten te wisselen.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben blij met wat ik gehoord heb, dus we kunnen aan de slag.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de rol van de lokale besturen in de corona-exitstrategie – 2014 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het terugdraaien van de coronalockdown, en het betrekken en informeren van de lokale besturen – 2050 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, we eindigen met het thema waarmee we deze middag gestart zijn. Maar ik vind het niet slecht om het er toch nog eens over te hebben, omdat het geen onbelangrijk thema is.

Opnieuw, zoals bij mijn eerste vraag daarnet: alles verandert snel. Vorige week woensdag heb ik deze vraag ingediend. En stiekem had ik gehoopt dat ze vandaag iets minder relevant zou zijn, omdat afgelopen vrijdag zou hebben aangetoond dat er wel een grote betrokkenheid is van de lokale besturen in die exitstrategie. Nu, ik ben daarin niet gerustgesteld, zeker niet als ik de toelichting in de gedachtewisseling van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) erbij neem. Het is mijn gevoel dat we hier echt gigantische kansen missen om een praktisch toepasbare en slimme exitstrategie uit te werken die de terreintoets doorstaat. Want voor mij zijn die lokale besturen niet enkel degenen die de voorbije weken op een goede manier en als best presterende overheidsniveau de coronamaatregelen hebben doorgevoerd, het zijn ook zij die vooraf mee kunnen inschatten wat de impact van bepaalde maatregelen op het terrein zou kunnen zijn. Ze staan dicht bij de bevolking, ze staan in de vuurlinie. En het is gebleken dat dat in de coronacrisis niet anders is.

Daarom blijf ik zoeken naar op welke manier we de lokale besturen daarin beter kunnen erkennen. Het is gemakkelijk om op hen te rekenen als flexibel bestuursniveau dat zijn verantwoordelijkheid ten volle opneemt, maar aan de andere kant bij essentiële beslissingen niet eens te investeren in overleg vooraf.

Ik was daarnet wat verbouwereerd door de feedback dat er vanuit het federale niveau eigenlijk op geen enkele proactieve manier betrokkenheid is. Ik heb

gemerkt – en collega's hebben er terecht op gewezen – dat het misschien ook wel de opdracht is van de Vlaamse Regering, van de minister-president die in de Veiligheidsraad zit, maar ook van u als voogdijminister, om die zaken op de agenda te krijgen. Ik pleit voor wat minder terughoudendheid en voor het opnemen van verantwoordelijkheid. We hadden het er daarnet over, bij de mondmaskers. Maar ik denk dat dat ook algemeen geldt, om de belangen en de kennis, de praktijkervaring van de lokale besturen meer op de agenda te krijgen. Dat zal ook zorgen voor een sterker draagvlak bij de bevolking voor de maatregelen die worden genomen en voor een meer coherente uitrol op langere termijn van deze strategie. Want wat nu wel duidelijk is, is dat dit niet iets is dat helemaal voorbij zal zijn binnen twee of drie weken. Nee, dit wordt echt iets van lange duur. En dan kun je dit maar aanhouden als dit de praktijktoets doorstaat.

Minister, vindt u zelf dat de lokale besturen tot op heden voldoende en goed betrokken zijn bij de voorbereiding van de coronamaatregelen? Voor alle duidelijkheid: ik heb het dan vooral over de voorbereiding van de maatregelen.

Hoe worden de lokale besturen betrokken bij de uitwerking van een exitstrategie? Hoe is dat de voorbije weken gebeurd? Moet dat worden aangepast?

Hoe werkt u aan een zo ruim mogelijk draagvlak voor de genomen maatregelen bij de lokale besturen?

In welke mate acht u gedifferentieerde maatregelen per gemeente wenselijk of nuttig? Want ook dat is iets dat lokale besturen af en toe aangeven.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp-a): Het is inderdaad tijdens de gedachtewisseling al uitgebreid aan bod gekomen: het terugdraaien van de maatregelen van de lockdown.

Wij zijn vooral bekommerd om een hoge graad van professionaliteit en participatie binnen deze aanpak. Dat moet ervoor zorgen dat die onduidelijkheid en die frustraties worden voorkomen. Zo kunnen we verwarring en interpretatieproblemen en uitschuivers vermijden, zoals we er de voorbije dagen en weken toch al een aantal hebben gezien.

De Veiligheidsraad heeft daar vorige week uitgebreid over samengezeten. Vorige week en ook de dagen daarvoor hebben een aantal burgemeesters en de VVSG aan de noodrem getrokken. Zij riepen op tot meer duidelijkheid en meer betrokkenheid.

Een bijkomend element in die discussie is een pleidooi van Koen Van Gerven in De Standaard. Hij pleit ervoor om de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het terugdraaien van de lockdown volledig naar het lokale niveau te brengen. En de motivering die hij daarvoor opgeeft is dat de gemeenten het juiste niveau zijn, omdat gemeentelijke bestuurders hun bedrijven, winkels en instellingen doorgaans het beste kennen.

Zult u stappen ondernemen om de lokale besturen, maar ook de burgemeesters, nog meer te betrekken bij het uitvoeren van de exitstrategie? Want de uitleg en de toelichting die we daarnet hebben gekregen van de VVSG is absoluut niet geruststellend. Zo ja, hoe zal dit gebeuren?

Welke maatregelen zullen worden genomen om de communicatie richting de lokale besturen en de burgemeesters te optimaliseren?

Hoe staat u tegenover het standpunt en het pleidooi van Koen Van Gerven om de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het terugdraaien van de lockdown volledig naar het lokale niveau te brengen?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik dank de beide vraagstellers voor hun vraag. Zoals ze zelf ook al hebben opgemerkt, is dit natuurlijk voor een stuk een fase twee van het debat of de gedachtewisseling die we daarstraks ook al hadden bij de VVSG. Ik ga dus ook opletten dat ik niet in herhaling val.

Ik denk persoonlijk dat wat de lockdownfase betreft, de lokale besturen over het algemeen goed betrokken zijn geweest. Maar alles kan beter, laat ons daar niet flauw over doen. De manier waarop men heeft gecommuniceerd vanuit het Nationaal Crisiscentrum, met die frequently asked questions, waarbij gemeentebesturen op een interactieve manier vragen konden stellen die dan ook werden beantwoord, lijkt mij goed te zijn verlopen. Ik denk dat de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur voorbeeldig was.

Ik denk ook dat onze gouverneurs die rol als schakel, als knieschijf tussen federaal en Vlaams niveau enerzijds en lokaal niveau anderzijds goed hebben gespeeld. Ik heb verschillende keren die sessies kunnen meemaken waarbij gouverneurs burgemeesters informeren, en waarbij vragen terugkomen. Ik zie in mijn eigen provincie hoe er vragen worden gesteld en er antwoorden komen. Die worden dan doorgespeeld naar het hogere niveau. Die interactiviteit is daar toch aanwezig. We zitten tenslotte in een complexe samenleving. Het gaat er niet alleen over dat we in een complex land zitten, onze samenleving is nu ook eenmaal heel complex.

Ik denk dat er op dat punt wel goed is gewerkt. Ik denk dus niet dat we onszelf naar beneden moeten halen. Wat daar de voorbije maanden is gebeurd, is niet slecht.

Wat het tweede luik betreft, de exitstrategie, denk ik dat we waakzaam moeten zijn. Ik denk dat de rol van de lokale besturen daar misschien nog belangrijker gaat worden dan ze tot nu toe was. Daarom zijn wij nu bezig – ik heb ze hier eigenlijk bij mij – met een nog niet definitieve versie van een handreiking aan de lokale besturen: de lokale besturen als motor van het post-coronaherstel. Want ik geloof er heel sterk in dat de rol van die lokale besturen de komende weken en maanden nog belangrijker gaat worden.

Ik heb daarstraks al uitgelegd dat het relanceplan voor mij geen louter economisch plan is. Het is opgebouwd vanuit vier hoofdstukken: herstelmaatregelen, de levenskwaliteit, de economie, de solidariteit en de volksgezondheid. Dat zijn belangrijke elementen waarrond lokale besturen in de komende weken en maanden moeten werken. We gaan die handreiking zo snel mogelijk, binnen een paar dagen, bezorgen aan lokale besturen, aan algemeen directeurs, aan burgemeesters, aan de VVSG, aan kansarmoedeorganisaties, aan sociale partners en zelfstandigenorganisaties met de vraag om ons feedback te geven. Is het een goed plan? Is het een goede aanpak? Wat ontbreekt er nog in? Waar moeten we nog aan denken? Zijn er good practices? Op die manier kunnen we interactief komen tot een raamwerk, een handreiking voor lokale besturen.

Die handreiking kan ook worden gebruikt om aan de federale overheid te zeggen: dat is wat lokale besturen kunnen doen, willen doen, graag zouden doen, en op die en die domeinen hebben ze uw hulp nodig. Als je natuurlijk zegt dat er betrokkenheid moet zijn, dan moet er natuurlijk ook een signaal en een standpunt zijn. Soms is dat verschillend van gemeente tot gemeente, naargelang van een ideologische overtuiging, de omvang van de gemeente of specifieke problemen.

Die handreiking is voor mij een element, een interactief gebeuren waarbij we net dat doel willen bereiken, naast alle andere kanalen een extra kanaal om de exitstrategie die lokaal mee moet worden gedragen, vorm te geven. Vanzelfsprekend moet die vertrekken vanuit het kader dat door de Nationale Veiligheidsraad wordt

geschetst. Daarbinnen werken we nu eenmaal, maar dat moet dan verder invulling krijgen.

Ik wil een voorbeeld geven van hoe we dat tot nu toe nog niet zo heel slecht hebben gedaan. Het gaat over de kinderopvang in de paasvakantie, hoe moeilijk dat ook was, want dat stelde natuurlijk veel praktische problemen. In alle eerlijkheid is dat eigenlijk wel goed verlopen. Dat was opnieuw dankzij de creativiteit en het dynamisme van onze lokale besturen. Er is een goede wisselwerking geweest tussen het onderwijsveld, de Vlaamse overheid en de lokale besturen.

De schakelzorgcentra, waar minister Beke mee bezig is, is een samenwerking tussen de gezondheidssector, zowel de Vlaamse als de federale, de ziekenhuizen, de artsenverenigingen, maar ook de lokale besturen. In nogal wat van die schakelzorgcentra die geactiveerd zijn, hebben ze het voortouw genomen. Dat is ook een voorbeeld van hoe dat goed werkt. Het is dus niet allemaal kommer en kwel, wel integendeel. Ik zie heel veel positieve elementen.

Het overleg dat deze middag heeft plaatsgevonden, terwijl wij aan het vergaderen waren, met de dertien centrumsteden, de algemeen directeurs, het kabinet van minister Crevits en mijn eigen kabinet, ging over de winkels die binnenkort opengaan. In uw stad of gemeente is er een winkelstraat, daar zal een volkstoeelopen zijn, hebt u ideeën hoe u daarmee omgaat? Hoe gaat u dat organiseren? Hebt u een planning? Van collega Tommelein weet ik bijvoorbeeld dat hij in Oostende een speciaal coronamobiliteitsplan maakt om het winkelgebeuren daar in goede banen te leiden. Er zijn verschillende interactieve overlegmomenten bezig die helpen om heel wat betrokkenheid en engagement te organiseren.

Op dat punt kan natuurlijk alles altijd beter, maar de kanalen die we hebben ingesteld, zullen de komende maanden moeten blijven werken. De gouverneurs zullen hun zaken moeten blijven doen. Het Crisiscentrum van de Vlaamse Overheid (CCVO) zal nog een hele tijd zijn verantwoordelijkheid moeten opnemen. We gaan de FAQ's blijven opvolgen en zullen antwoorden formuleren op de vragen. Elke dag zullen er nieuwe vragen zijn – we moeten niet denken dat het morgen opgelost is – maar daarmee gaan we verder.

Mijnheer De Loor, u stelde een vraag over het voorstel van Koen Van Gerven. Ik denk dat dat te ver doorgedacht is. Het is een goede gedachte-oefening, maar dat is niet de juiste aanpak. Het is niet zo dat gemeenten in Vlaanderen eilanden zijn die heel ver uit elkaar liggen, waarbij een lokale burgemeester kan beslissen dat bij hem de scholen of de winkels vandaag opengaan, terwijl ze in de buurgemeente een week later opengaan. Dat zou een kakofonie zijn omdat de mensen natuurlijk niet alleen in hun eigen gemeente leven. Ze werken bijvoorbeeld in de buurgemeente, ze winkelen in een derde gemeente, en hun kinderen gaan naar school in een vierde gemeente. Dat zou een kakofonie van jewelste zijn. Daar geloof ik dus niet in.

Ik geloof wel in maatwerk, dat binnen de algemene regels en aanpak er altijd een lokale ruimte zal zijn om te vertalen, om aan te passen, om in te vullen, om aan de slag te gaan. Daarom moeten we altijd wat vertrouwen hebben in de slagkracht van lokale besturen om daar op een verstandige manier mee om te gaan.

Dus neen, ik wil niet zo ver gaan als Koen Van Gerven. Daar ben ik het niet mee eens. We moeten binnen een federale en Vlaamse aanpak werken en die moet worden opgebouwd vanuit de realiteitszin, de ervaring en knowhow van de lokale besturen. Sommige zaken moeten we niet federaal en Vlaams regelen als ze – zelfs in deze periode – beter lokaal kunnen worden geregeld.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, u bent duidelijk. Ik vermoed dat onze inhoudelijk standpunten heel dicht bij elkaar liggen. De praktische uitvoering van het beleid op het terrein gebeurt inderdaad door de lokale besturen. Die kennen zelf het terrein het best. Ze moeten daar echt in betrokken worden om dat vorm te geven. Dat geldt nu voor de exitstrategie, dat gold voor alle lockdownmaatregelen en de corona-ingrepen. Ik ben het ermee eens dat we daar maximaal op moeten inzetten.

Ik besef ook dat het niet mogelijk is om met driehonderd besturen te overleggen en die allemaal aan één tafel te krijgen in de Veiligheidsraad en te zeggen hoe we het gaan doen. Dat zou te gek voor woorden zijn. Dat is niet mijn pleidooi.

Ik heb daarnet in de gedachtewisseling – een aantal collega's hebben geprobeerd om dat zo te vertalen om dat niet te moeten steunen – niet gepleit om een bericht te sturen met de vraag om de VVSG aan tafel te zetten bij de Veiligheidsraad. Ik heb wel gepleit om een bericht te sturen naar de federale en de Vlaamse overheid om de VVSG actiever te betrekken als spreekbuis van die lokale besturen.

Er zit zeer veel maatwerk binnen die lokale besturen. Tegelijk horen we signalen dat dit toch wel gedeeld wordt door de lokale besturen. Er is bezorgdheid over de coördinatie die voor een stuk ontbrak – of ontbreekt op dit moment.

U zegt dat het de voorbije weken gewerkt heeft. Ik ben het daar niet helemaal mee eens. Ik wil hier niet de negativo zijn die alleen maar zegt wat er niet gewerkt heeft. De lokale besturen en de bredere overheid hebben bij momenten echt getoond dat we het kunnen, dat we kunnen maatregelen nemen, dat we het kunnen uitvoeren. Tegelijk was er chaos – we hadden het er net over – rond de mondmaskers. Er was chaos rond de beslissing om woonzorgcentra, ook publieke, open te stellen voor één bezoeker per bewoner. Er waren burgemeesters die zelfstandig beslisten – nog voor er een beslissing was van Vlaanderen – om die niet uit voeren. Er was chaos rond de aanpak van de containerparken, al is die wel rechtgezet, dat was een goede zaak. Er was chaos rond de GAS-boetes en rond de kinderopvangvragen. Een aantal zaken hebben aangetoond dat beslissingen nemen op Vlaams of federaal niveau zeer eenvoudig is, maar dat er vaak geen rekening mee gehouden wordt. Wat betekent dat dan voor de praktische uitvoering ervan?

Ik vind uw 'handreiking' een zeer goed initiatief. Het is belangrijk om dat te doen. Voor mij kan dat enkel werken als daarna gegarandeerd wordt dat u, en zeker minister-president Jambon die in de Veiligheidsraad zit, voldoende krachtig uw stem laat klinken. U moet het op de cruciale momenten aangeven, reactief, als er iets op tafel ligt dat niet interessant of niet slim is vanuit het oogpunt van de haalbaarheid voor de lokale besturen, of als iets niet wordt beslist en aangepast. En u moet zelf ook proactief dingen op tafel leggen, bijvoorbeeld inzake de mondmaskers. Misschien kon dat al eerder door de Veiligheidsraad zijn aangekondigd, namelijk: we moeten hier een beslissing over nemen, laat ons dit helder communiceren naar de lokale besturen. Een aantal zaken kwamen achteraf, op het moment dat de lokale besturen al stappen moesten ondernemen.

De belangrijkste vraag is: hoe kunnen we garanderen dat de terechte oefening van de handreiking en alle input van de lokale besturen op het moment zelf doorweegt bij het nemen van de beslissingen?

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp-a): Ik begin bij dat laatste. Ik zou de vraag van de heer Vaneekhout willen ondersteunen om de stem die we vanuit Vlaanderen hebben in de Nationale Veiligheidsraad, daadkrachtiger te laten horen.

Minister, ik deel uw visie over het artikel en het standpunt van Koen Van Gerven. Ik vond het een heel boeiend stuk om te lezen en over na te denken. Het is de

maximale invulling van lokale autonomie. Maar in dezen zal dat niet tot de meest gelukkige situaties leiden. Het zou de kakofonie opdrijven.

Ik wil nog een keer benadrukken dat die lokale besturen de voorbije dagen, weken en maanden keihard hebben gewerkt en bijzonder veel veerkracht aan de dag hebben gelegd. Daarvoor moeten we ze bewonderen en ondersteunen. Ik vind het dan ook positief dat u die handleiding over de rol van de lokale besturen als motor van het herstel op tafel zult leggen en hun die zult aanreiken. Ik ben ervan overtuigd dat die lokale besturen in dat herstel een cruciale rol zullen spelen.

Ik heb nog een bedenking. De exitstrategie en de fases die nu worden opgelegd, zijn van voorwaardelijke aard. Intussen weten we dat wat de Veiligheidsraad vorige vrijdag heeft beslist, voorwaardelijk is. Het aantal besmettingen moet voldoende blijven dalen. En dan zal er opnieuw een grote flexibiliteit nodig zijn van de lokale besturen om die maatregelen mee uit te voeren en op te volgen. Is daar al over nagedacht? Wordt daarvoor een plan van aanpak uitgewerkt? Want ook daarop moeten de lokale besturen maximaal voorbereid zijn.

De voorzitter: De heer Vandepuut heeft het woord.

Steven Vandepuut (N-VA): Minister, deze vraag sluit naadloos aan op de gedachteswisseling die we eerder vandaag hebben gehad. Ik treed u bij wanneer u zegt dat we in deze federale fase respect moeten hebben voor de lijn van commando en die ook moeten volgen. Ik ben op andere niveaus actief geweest en heb heel dicht bij die Veiligheidsraad gestaan; ik weet hoe die werkt. Het heeft totaal geen zin om daar een Spaanse herberg van te maken waar iedereen zijn mening kan geven.

Sommige collega's hadden het over de Vlaamse stem die binnen die Veiligheidsraad meer gehoord zou moeten worden. Ik nodig die collega's uit om de beelden te herbekijken van de persconferentie van vorige vrijdag. Tijdens de slideshow zijn zes logo's zichtbaar waarvan een het Vlaamse logo is. Misschien moet op een bepaald moment toch eens worden bekeken of die krachtverhoudingen binnen die Nationale Veiligheidsraad, wanneer het gaat over specifiek regionale bevoegdheden, wel in evenwicht zijn.

Minister, ik denk dat de Vlaamse Regering toont dat ze de zaken wil aanpakken en dat ze, na mijn aandringen destijds, nu ook informatie krijgt van binnen de Vlaamse administraties die in rechtstreeks contact stonden met de instellingen waar zij voogdij over hadden. Ik wil u nogmaals vragen om op elk moment op zijn minst de informatie te hebben over de communicatie tussen de Vlaamse overheidsadministraties, welke dat ook zijn, en degenen met wie zij in contact staan. Het lokale bestuur staat het dichtst bij de burger en krijgt ook die specifieke vragen van de burger.

In dat kader is het belangrijk dat er wordt geluisterd naar de gemeenten en dat de richtlijnen over de afbouw van de maatregelen, het exitscenario, duidelijk zijn. Dat moet verder gaan dan een slechte vertaling. Ofwel moet de regelgeving toegepast worden op het lokale niveau, waarbij die dan ook lokaal mag worden geïnterpreteerd, ofwel niet. Ik geef het voorbeeld van de niet-essentiële verplaatsingen. Ga als lokaal bestuur maar eens om met dat concept, probeer de politie maar eens te instrueren en invulling te geven aan de handhaving wanneer het gaat over niet-essentiële verplaatsingen. In dat kader kan ik alleen maar zeggen dat de lokale overheden vragende partij zijn voor een duidelijke regelgeving. Ze staan klaar om hun verantwoordelijkheid op te nemen, maar ze vragen vooral duidelijkheid over de regelgeving en de toepasbaarheid ervan, zodat ze wat binnen hun bevoegdheden valt ook effectief kunnen invullen.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik wil alle interveniënten bedanken omdat we over de grenzen van meerderheid en oppositie in dezelfde richting kijken over hoe we aan zo'n exitstrategie moeten werken. Ik ben ook blij dat de heer De Loor wat afstand neemt van die interessante, boeiende gedachteoefening van Koen Van Gerven, die in de praktijk niet kan functioneren. We moeten eerder een evenwicht zoeken zoals we dat vandaag ook doen.

Ik ben het ook eens met de lofbetuigingen van de heer De Loor aan de lokale besturen. Ik denk dat ik dat hier zelf ook al heel regelmatig heb gedaan. Er wordt op lokaal vlak ongelooflijk hard gewerkt. Ik geef het heel concrete voorbeeld dat uit het domein van minister Weyts komt: de heropening van de scholen in Vlaanderen is een beslissing die we samen met de koepels hebben genomen. Dat betekent heel veel werk voor de koepels, maar ook voor het overgrote deel van onze lokale besturen. Ze moeten lokaal heel veel praktische oplossingen vinden. Het volgende debat dat zich aandient, gaat over de opvangmogelijkheden. Dat valt zowel onder mijn bevoegdheid als onder die van minister Weyts en minister Beke. Hoe organiseer je op een goede manier de kinderopvang vanaf het heropenen van de scholen? Dat vraagt opnieuw een enorm engagement van onze lokale besturen. Uw lofbetuigingen, collega De Loor, zijn op dat vlak volledig terecht.

Ik ben het ook eens met de heer Vandeput – en ik spreek nu als collega-burgemeester – dat de lokale overheden nood hebben aan zo duidelijk mogelijke regels. Langs de andere kant weten u en ik dat ons land complex is, net als onze samenleving. Het is niet altijd eenvoudig en haalbaar om heel simpele, eenduidige regels te hebben en soms is er wat interpretatieruimte. Het kan natuurlijk altijd eenvoudiger.

In de Nationale Veiligheidsraad ontmoet de federalist de confederalist en omgekeerd. In de samenstelling van de Nationale Veiligheidsraad moet de Vlaamse aanwezigheid wat sterker worden. Door ons specifieke federalisme is daar een Vlaming aanwezig en zitten daar al snel twee of drie Franstalige collega's. We moeten dat in de toekomst herdenken en herbekijken. Toch is een Duitstalige geen Franstalige, mijnheer Vandeput. Dat onderscheid zult ook u moeten blijven maken.

De voorzitter: Het gaat hier over gewesten en gemeenschappen. *(Gelach)*

Minister Bart Somers: Inderdaad, voorzitter. Ik zie bij de N-VA de vraag of de Duitstalige Gemeenschap bij de Franse Gemeenschap hoort ... Neen, alle gekheid op een stokje, ik denk dat het een terechte opmerking van de heer Vandeput was dat we die samenstelling in de toekomst moeten herbekijken, maar dat is geen taak van onze commissie.

Ik ben blij met de opmerking van de heer Vaneeckhout, en ik ben blij dat u vanuit de oppositie altijd – of toch soms – een constructieve rol probeert te spelen in deze crisis, maar we moeten toch opletten voor negativiteit. U gaf zo'n vier voorbeelden over zaken die fout liepen. Ten eerste ging het bij de woonzorgcentra niet over een beslissing, maar over een voorstel van een nota die gelekt werd, terwijl er nog geen beslissing was genomen. Men heeft dat voorstel rechtgezet omdat er net vanuit het lokale niveau feedback werd gegeven. Daar vond men dat geen goed idee.

Tweede voorbeeld, GAS: een gemengde sanctie maken van die GAS-reglementering, waarbij het parket in beeld komt, dat zelf beslist wat het zal vervolgen en wat niet, en alleen die zaken die het niet vervolgt, toevertrouwt aan het lokale niveau. Bij ons, in mijn stad, loopt dat zeer goed. In Limburg – ik kijk naar collega Vandeput – heeft de gouverneur samen met het parket beslist om te zeggen: 'Nee, wij gaan alles zelf vervolgen. Die GAS-reglementering bestaat, maar wij, als openbaar ministerie, zullen dat op onze schouders nemen.' In mijn provincie heeft men daar anders over beslist. Dat is voor een stuk de lokale autonomie, die

interactie. Dit instrument is op federaal niveau in stelling gebracht, in de logica die we moeten hebben. Ik heb daarover gisteren op de gemeenteraad nog een heel goed debat gevoerd. Voor mij hoeft dit niet zo worden geïdealiseerd.

Ten slotte, een laatste voorbeeld. U had het over de aanpak van de opvang in de paasvakantie. Ik denk dat we het erover eens zijn dat dat natuurlijk een uitdaging is en voor veel problemen zorgt, maar dat het goed verlopen is.

Er zullen ongetwijfeld dingen zijn die beter kunnen. Het is de rol en de plicht van de oppositie om die zaken die beter kunnen, in beeld te brengen. Daarin hebt u 100 procent gelijk. Nogmaals, ik vind dat u dat op een evenwichtige manier doet. Maar het is ook mijn taak om erop te wijzen dat er een aantal dingen zijn die toch ook wel hebben gefunctioneerd en goed lopen.

Mijn ambitie is alleszins om met die handreiking een eenduidigheid, inzicht te krijgen, ondersteuning te bieden en tegelijkertijd een signaalfunctie te kunnen zijn naar de Vlaamse en federale overheid van lokale besturen over wat er de volgende weken en maanden nodig is op dat vlak. Zodra die gelanceerd is, zullen we zeker nog de kans hebben om daarover verder van gedachten te wisselen.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik wil een kleine nuance maken. U zegt dat er nooit een beslissing is genomen over bezoek in de woonzorgcentra. Ik zal u niet moeten herinneren aan het spektakel dat een of andere avond een drietal weken geleden heeft plaatsgevonden. Op 16 april – ik heb het even opgezocht – is op de Nationale Veiligheidsraad wel degelijk de beslissing genomen dat er per bewoner één bezoeker zou worden toegelaten. Na de Veiligheidsraad heeft minister-president Jambon zich uiteindelijk daarvan gedistantieerd. Minister Beke heeft toen gezegd dat er zou worden bekeken of dat wel uitvoerbaar was. Uiteindelijk heeft hij beslist om die beslissing te herroepen. Het zal een nuanceschil geweest zijn in onze uiteenzetting. Maar er is daarover wel degelijk een formele beslissing geweest. En op dat moment hebben heel wat burgemeesters daarover hun onvrede geuit.

Ik wil graag twee voorbeelden die in de discussie aan bod gekomen zijn, gebruiken om te tonen wat mijn punt is. Ten eerste is er het voorbeeld van collega Vandepuut rond essentiële verplaatsingen. Voor mij is dat iets waarover een lokaal bestuur op voorhand zou kunnen zeggen: 'Lieve mensen, dit is niet interpreteerbaar. Verduidelijk dat, maak dat duidelijk. En vermijd zo een gigantische bron van discussies, waarbij politiemensen in de praktijk, op het veld onder druk komen te staan.' Ten tweede is er de heropening van de scholen en de opvang. Uiteraard is dat een heel moeilijke oefening. Maar het zou toch interessant zijn geweest, indien, voordat die keuze – die op een bepaald moment moet worden genomen – werd gemaakt, de nuances in die keuze mee zouden zijn voorbereid door de lokale besturen. Want ik hoor nu toch heel wat vragen en problemen, vooral over de opvangcapaciteit. Als al het onderwijzend personeel opnieuw in de scholen staat, moet het lokale bestuur het maar weer oplossen, zodat alle mensen die intussen in de bedrijven en de winkels aan de slag zijn, hun kinderen kunnen afzetten aan de opvang, die op een veilige en goede manier wordt georganiseerd.

Minister, ik zal nooit diegene zijn die van deze gelegenheid wil gebruikmaken om te zeggen dat België of Vlaanderen een 'failed state' is. Er gebeuren ook zeer veel goede dingen. Er wordt gigantisch hard gewerkt, zowel door politici als door administraties, om ervoor te zorgen dat een aantal dingen goed verlopen. Maar er zijn ook pijnpunten. En die zullen we uiteraard blijven aankaarten, met de juiste nuance. Maar onze liefde voor en ons geloof in de lokale besturen, moet ook consequent zijn. Daarom doe ik de oproep om te garanderen dat de oefening die nu zal gebeuren, de juiste impact zal hebben. Uiteraard moet dat geen Spaanse herberg

zijn en moeten al die mensen rond één tafel zitten. Dat heb ik ook duidelijk gezegd. Maar het zal toch wel echt structureel ingebed moeten zijn in de werkzaamheden van de Veiligheidsraad. Wat mij betreft mag het debat ook gaan over hoe we ervoor kunnen zorgen dat alle beleidsniveaus in dit land op een evenwichtige en goede manier vertegenwoordigd zijn in die Veiligheidsraad. Dat debat kunnen we zeker na deze crisis voeren.

Tot slot een oproep om misschien de handreiking ook te delen met de leden van deze commissie. Want ik denk dat het interessant is dat we er niet allemaal achter gaan zoeken of ernaar vragen. Het is misschien goed dat we die handreiking proactief ontvangen, om op die manier zelf onze rol als parlements lid te kunnen spelen, met de blik van de lokale besturen, die hier duidelijk door alle collega's voldoende beleefd en ingebed is. Ik dank u.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp-a): Ik dank u voor uw antwoorden, minister. Ik kom wel nog even terug op mijn vraag over de voorwaardelijke aard van die exitstrategie, omdat ik denk dat u daar niet op hebt geantwoord. Het zal dus afhangen van een voldoende aantal dalingen in besmettingen maar ook in ziekenhuisopnames. Ik denk dat het ook hier belangrijk is dat de lokale besturen maximaal worden betrokken, zodat ze voldoende flexibiliteit aan de dag kunnen leggen om die maatregelen uit te voeren en mee op te volgen.

Voor wat het heropenen van de scholen betreft heeft mijn fractieleider gisteren een voorstel gedaan om daar ook studenten lerarenopleiding bij te betrekken. Zo worden zij ook betrokken bij de opvang naast de lesuren, de preteaching. De lokale besturen krijgen dan ook een coördinerende rol, om ervoor te zorgen dat alles vlot verloopt.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over fietsleasing in de publieke sector – 1970 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Het aanbieden van leasefietsen is in absolute opmars. We zien dat het aantal fietsleasingcontracten jaarlijks verdubbelt. Volgens een onderzoek in De Tijd hebben ondertussen een 50.000-tal mensen een fietsleasingcontract.

Er wordt dan eigenlijk een fiets ter beschikking gesteld in ruil voor een ander voordeel. Dat heet het cafetariaplan. Dat voordeel kan van alles zijn. Dat gaat over het verlagen van de anciënniteit van het personeelslid, het inleveren van vakantiedagen of loopbaanspaardagen of het inleveren van een deel van de eindejaars-toelage.

Wat is het probleem? Voor personeelsleden van de publieke sector is het niet mogelijk een financieel voordeel te krijgen. In de publieke sector mag men namelijk het brutosalaris niet zomaar verlagen. Dat is vastgelegd met de sectorale onderhandelingen voor de lokale besturen in een besluit van de Vlaamse Regering van 7 december 2007 voor de personeelsleden van de Vlaamse overheid in de bijlage voor het Vlaams Personeelsstatuut.

Ik heb u daarover een schriftelijke vraag gesteld op 1 oktober, minister. En u hebt toen ook bevestigd dat het niet mogelijk is om een stuk van het brutosalaris in te houden ten voordele van een fiets. Op basis van die besluiten is het dus niet mogelijk om de anciënniteit van een personeelslid te verlagen, vakantiedagen in te ruilen, een deel van de eindejaarstoelage in te houden, enzovoort.

In een aantal besturen wordt dat cafetariaplan al toegepast, bijvoorbeeld in de stad Antwerpen. En ik meen ook dat ik heb horen zeggen dat Mechelen daarover een gunningsprocedure heeft afgesloten. Aan de personeelsleden van de stad wordt dan een leasefiets gegeven in ruil voor het ander financieel voordeel, door de aftrek van een leasebedrag van het brutosalaris. U hebt gezegd dat dat niet kan, dus laat ons eufemistisch zeggen dat dat wat in de donkerbruine zone fungeert. Daardoor verkeren honderden tot duizenden personeelsleden in steden in een verloningsonzekerheid.

Het is wel belangrijk dat die fietsleasing er is, denk ik, voor steden en gemeenten en voor gemeentelijk personeel, het onderwijs, enzovoort. Het is nadelig voor het personeel als dat niet kan, het is goed voor het klimaat als we dat wel toestaan. De fietser mag evenwaardig zijn aan de automobilist, ook in het verloningsstelsel.

Minister, hebt u sinds vorig jaar stappen ondernomen om fietsleasing ook binnen de lokale besturen en – bij uitbreiding – de gehele publieke sector mogelijk te maken en aan te moedigen? Zo niet, welke initiatieven zult u nog nemen? Hoe moeten steden en gemeenten die het cafetariaplan reeds invoerden, omgaan met de problematiek zodat hun personeelsleden zeker geen loonverlies lijden?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega Warnez, deze vraag is ook al een paar keer schriftelijk gesteld, onder andere door de heer Vaneckhout op 6 februari 2020. Mijn administratie heeft de opdracht gekregen een kwalitatieve bedrijfsanalyse op te stellen in samenwerking met de bevoegde federale overheidsdiensten, zoals de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) enzovoort. Deze opdracht is lopende en moet uitmonden in een conceptplan dat financieel en wettelijk kan worden afgeklopt. Op dat ogenblik kunnen wij u meer informatie geven.

Het dossier van de fietsleasing maakt deel uit van een groter geheel, namelijk de volledige herwerking en versoepeling van de huidige regelgeving inzake de rechtspositieregeling voor het personeel van de lokale besturen.

Ook bij de Vlaamse ambtenaren speelt deze problematiek en daarover is al een schriftelijke vraag gesteld door mevrouw Lambrecht op 21 januari 2020. Ook hier onderzoekt de Vlaamse Regering actueel de mogelijkheden tot het aanbieden van een fietsleasing.

Op dit moment zijn er onderhandelingen bezig over de rechtspositieregeling met de vakbonden. Door de coronacrisis is daar een vertraging op gekomen. Dat is jammer genoeg onvermijdelijk. Onderhandelingen voeren met de vakorganisaties, met heel veel mensen samen, kun je heel moeilijk doen zonder elkaar fysiek te zien. Daarvoor moet je in dezelfde ruimte kunnen zitten. Dat gaat heel moeilijk via Teams of een dergelijke tool. Dat zijn vaak complexe onderhandelingen met veel gevoeligheden, waarbij je vaak moet kunnen schorsen, nadenken enzovoort. Het is dus niet eenvoudig om dat op afstand te doen. Dat is een van de nadelen waar we nu mee te maken hebben. We willen die onderhandelingen zo snel mogelijk terug aanvatten van zodra dat mogelijk is.

Ik verneem van mijn kabinetsmedewerkers dat het de bedoeling blijft om dit jaar rond te geraken. Dat is de stand van zaken. Eigenlijk zullen we maar een fundamentele oplossing krijgen zoals u en ik die ook graag zien, waarbij fietsleasen en

het cafetariaplan mogelijk worden binnen een herziening van de rechtspositieregeling, die in verschillende vragen al is toegelicht. De herziening wordt afgehandeld in onderhandelingen met vakorganisaties. Ik neem de sociale partners – het zal u misschien verbazen – ernstig. Ik wens een goede dialoog met hen, maar dat betekent ook dat we op dit moment en ook in de voorbije twee maanden daar niet ernstig aan hebben kunnen werken, omdat je daarvoor samen moet kunnen vergaderen. Dat is op dit moment niet mogelijk.

Wat doe je dan met gemeenten die dat vandaag al hebben gedaan? Dat is een belangrijke vraag. Wat wettelijk nog niet kan – en dus niet kan, want nog niet kunnen is wettelijk niet kunnen, we leven in een rechtsstaat –, kan ik moeilijk aanmoedigen. Ik kan moeilijk reclame maken voor een cafetariaplan, ik kan moeilijk zeggen dat je aan fietsleasen moet doen als dat wettelijk niet mag. Dan zou ik een hele rare minister zijn.

Als ik als toezichthouder hierover via een klacht zou worden gevat, dan zit ik in een heel moeilijke positie. Dat is objectief zo. Ik ben er dan toe gehouden die klacht te onderzoeken en zo mogelijk op te treden. Ik zal dit dossier per dossier bekijken in de wetenschap dat de doelstelling legitiem is en de regelgeving zal wijzigen dat er momenteel een onwettigheid is. De Vlaamse Regering wil dat wijzigen, wil dat er een cafetariaplan mogelijk wordt, maar kan dat alleen maar doen binnen een totale herziening van de rechtspositieregeling. Daarover zijn we aan het onderhandelen. Die onderhandelingen hebben wat vertraging opgelopen door de coronacrisis, maar ik heb de ambitie om voor het einde van dit jaar daarmee te landen. Dan wordt dat mogelijk.

In afwachting raad ik besturen aan terughoudend te zijn. Als er toch besturen zijn die zich niet kunnen houden en er komt een klacht, dan moet ik die klacht bekijken, maar ik zal die bekijken vanuit de legitimiteit van de ambitie en de overtuiging dat de regelgeving ter zake zal worden aangepast. Maar ik zal op dat moment niettemin moeten ageren als minister. Ik druk het zo voorzichtig mogelijk uit, maar ik kan niet anders dan binnen de rechtsstaat blijven functioneren, anders moeten we het parlement afschaffen en dat wenst u niet, mijnheer Warnez – terecht.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, het is goed dat er een timing op staat. De lokale besturen staan te popelen, heb ik de indruk, om dat voor hun personeel te voorzien zodat zij weten wanneer dat eigenlijk eventueel mogelijk zou kunnen zijn.

Ik blijf met een bepaalde angst zitten ten opzichte van de personeelsleden die vandaag in dat cafetariaplan zitten. Wat als de fiscus daar gaat optreden? Dat is een gevaarlijk gegeven. Het is misschien toch goed om goede contacten te houden met die lokale besturen en hen te waarschuwen. Ik zou niet graag hebben dat die personeelsleden plots op een andere manier belast worden omdat het cafetariaplan vandaag geen wettelijke basis heeft.

De voorzitter: De heer Vandeput heeft het woord.

Steven Vandeput (N-VA): Ik dank de heer Warnez voor de interessante vraag. Al wat we kunnen doen om het woon-werkverkeer milieuvriendelijker en gezonder voor de mensen zelf te maken, moeten we zeker doen.

Ik zou willen onderstrepen dat het in het antwoord van de minister gaat over meer dan alleen dat fietsleasen. Wat kunnen we mogelijk doen om het fietsen aantrekkelijker te maken? Ik kan alleen maar kijken naar wat er vandaag al allemaal wel mogelijk is en in elk geval van die mogelijkheden al alle gebruik maken op het lokale niveau. Dat kan gaan over een groepsaankoop, over fietsvergoedingen en dies meer.

De heer Warnez heeft gelijk: niet alles zit op het Vlaamse niveau binnen de rechtspositieregeling vervat. Opnieuw: de inkomensbelasting is een federale materie. In dat kader wordt elke stap die wordt gezet, meer gecompliceerd door de fiscale behandeling. Minister, we kijken uit naar de stappen die u neemt inzake de lokale rechtspositieregeling. We kijken uit naar de mogelijkheden die u aan de gemeenten gaat geven om op lokaal niveau over te gaan tot een echt cafetariaplan.

Ik heb een bijkomende vraag, minister. U hebt vraag en antwoord natuurlijk voorbereid. U hebt in eerdere antwoorden al antwoord gegeven met betrekking tot de Vlaamse ambtenarij zelf, waar u in een analytische fase zat. Er werden vier opties naar voren geschoven. Dit is misschien de gelegenheid om aan te geven, minister, of u daarin vooruitgang hebt gemaakt. Kunt u meer zicht geven op wat er mogelijk is voor de Vlaamse ambtenaren?

De voorzitter: De heer Vaneckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneckhout (Groen): De heer Warnez houdt dit punt terecht op de agenda zodat we het niet uit het oog verliezen in deze tijden. We hebben daar een tweetal maanden geleden zelf een vervolgvraag over gesteld.

Ik heb er alle begrip voor dat de context nu anders is en dat het niet zo evident is om het gesprek met de vakorganisaties nu te voeren, op een digitale wijze. Aan de andere kant is de wereld in die twee maanden wel wat geëvolueerd. Zowel de focus als de bereidheid om het toch op deze manier te proberen opnemen, zal bij de partners groter zijn. Iedereen heeft er belang bij. Stel dat het nog een lange tijd duurt voor we fysiek kunnen vergaderen – de regering vergadert ook af en toe digitaal, waarschijnlijk ook over complexe zaken –, dan moeten we toch proberen om ons niet door alles te laten afremmen. Alle begrip dat dat de voorbije twee maand wat moeilijker was.

De voorzitter: Nog even een randopmerking: als ik het heb over het 'blauwe handje', dan doel ik op de azijn. Dat heb ik hier vandaag echter niet geproefd.

Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Voorzitter, is een blauw handje geen liberaal handje?

De voorzitter: Neen, dat is een merk van azijn. Al mag ik hier geen reclame maken.

Minister Bart Somers: Nog enkele opmerkingen. Collega Vandeput heeft een terechte aanvulling gegeven. Hij heeft gezegd dat naast het cafetariaplan en het aanbieden van fietsleasing, lokale besturen ook al heel veel andere dingen kunnen doen. We moeten hen aanmoedigen om dat te doen, als dat binnen het huidige wettelijke kader valt. Ik neem die terechte aanvulling graag mee. Ik denk dat die door iedereen gedeeld wordt.

Ten tweede, de bezorgdheid van collega Warnez: zijn er vandaag gemeentebesturen die toch al een stap verder willen gaan? Zal dat geen impact hebben op de ambtenaren? We proberen de gemeentebesturen zo goed mogelijk te informeren, maar gemeentebesturen weten ook wel dat ze binnen een rechtstaat werken en dat ze natuurlijk de regels van die rechtstaat moeten respecteren, omdat er anders consequenties zijn. Ik denk dat we gemeentebesturen goed informeren. De gemeentebesturen moeten ook een stuk hun verantwoordelijkheid opnemen. Ik probeer dat zo goed mogelijk te monitoren. Maar wij allemaal willen soms dingen die ons zinvol en nuttig lijken, die vandaag echter wegens een of andere dwaze regel niet kunnen. Maar we moeten wel die dwaze regels respecteren of we laten de rechtstaat los. Ik denk dat we elkaar daarin kunnen vinden, collega Warnez.

Ten derde wil ik nog eens heel duidelijk maken dat, wat de lokale besturen betreft, ik zelf niet de onderhandelaar ben. Wij nemen een klein beetje de bemiddelaarsrol op tussen de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), die de onderhandelaar is, en de lokale vakbonden. Zij onderhandelen, wij bemiddelen daarin. Ik zou een groot probleem krijgen met de VVSG als ik in hun plaats onderhandelingen zou willen voeren met de lokale burgemeesters. Wat wij doen: wij onderhandelen op het Vlaamse niveau met de ambtenaren. Wat wij gezegd hebben, is: wij gaan zo goed mogelijk helpen onderhandelen, bemiddelen, bruggen bouwen tussen de VVSG en de lokale vakbonden. Wij onderhandelen zelf op Vlaams niveau ook over andere dingen, onder meer de contractualisering, een van de elementen in het Vlaams Regeerakkoord die mee in dat pakket zitten. Wij hebben gezegd: wij gaan in de Vlaamse onderhandelingen tred houden met de lokale. We hebben dat ook zo afgesproken met de VVSG. Die hadden dat het liefst. Er is een zekere vertraging, die iedereen begrijpt, en ik ben iedereen ook dankbaar voor dat begrip. We willen samen landen voor het einde van het jaar.

Wat ik wel wil doen, is, indien die onderhandelingen – die niet altijd gemakkelijk lopen – toch te lang blijven aanslepen, dit ene element misschien toch naar voren trekken. Ik denk namelijk dat we dit in een versnelling zouden moeten steken, omdat ik denk dat dit belangrijk is. Dat is een denkspoor dat ik graag wil meenemen op basis van de gedachtewisseling hier. De onderhandelingen hebben hun tijd nodig. Het is heel moeilijk om te zeggen: 'jongens, tegen het eind van het jaar moeten we rond zijn', want dan forceren we het. Dat is niet altijd de beste manier om tot goede akkoorden te komen. Maar ik zou echt graag hebben dat we tegen het einde van het jaar kunnen landen, zowel met de lokale ambtenaren als de Vlaamse ambtenaren, omdat het ook geen zin heeft om dat eindeloos lang te laten duren. Maar misschien is het de moeite waard om te bekijken of we dat cafetaria-plan geen specifieke behandeling kunnen geven. Ik heb me daartoe nu niet geëngageerd. Ik wil dat wel onderzoeken. Maar we kunnen dit niet op de lange baan schuiven, daarmee ben ik het eens, omdat er rechtsonzekerheid bestaat in hoofde van een aantal ambtenaren en dat die maatschappelijke doelstelling een doelstelling is die volgens mij gedeeld wordt door werkgevers en werknemers.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Dank u wel, minister. U zegt dat u niet onderhandelt. U zit natuurlijk wel op dezelfde trein, denk ik. Het is het besluit van de Vlaamse Regering van 2007. We hebben een aanpassing nodig. Ik denk dat u op die trein zit richting die fietsleasing. Ik ben blij dat u, als die trein niet snel genoeg zou gaan, een tweede spoor zou willen aanvatten om dat toch naar voren te schuiven en zo die rechtsonzekerheid op te lossen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kris Van Dijck aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de verantwoordelijkheid van de gemeenten bij gevaar op gemeentewegen – 2017 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

Kris Van Dijck (N-VA): We weten allemaal dat de gemeenten verantwoordelijk zijn voor de veiligheid op de openbare weg. De voorbije winter was een zachte winter, maar toch is de problematiek van gladde wegen, ook in dit parlement, al vaker voorwerp van discussie geweest. Wij weten allemaal dat nagenoeg alle gemeenten werken met strooiplannen. Op de prioritaire gemeentewegen worden gestrooid, op de binnenwegen en kleinere wegen gebeurt dat niet, en daar zijn

verschillende redenen voor. De eerste reden is dat het weinig nut heeft omdat er voldoende verkeer nodig is opdat het ijs stuk zou worden gereden. Daarnaast is het ook vanuit ecologisch en financieel oogpunt geen optie. Tijdens sommige winters worden gemeenten immers vaak geconfronteerd met een tekort aan strooizout.

Een tweede invalshoek, en die is ook te vinden op www.veiligverkeer.be, bij uitzonderingen snelheid, is dat niet steeds de maximumsnelheid bepaalt welke snelheid de weggebruiker kan hanteren. De weggebruiker is te allen tijde verplicht om te kijken naar de staat van de weg, de weersomstandigheden, de aanwezigheid van al dan niet kwetsbare personen. Het gaat dus niet alleen over de maximumsnelheid, maar ook over de omstandigheden. Wanneer een weg in slechte staat is, bestaat er een verkeersbord om dat aan te geven.

Naar aanleiding van een ongeval met gelukkig enkel blikshade op een weg waar niet gestrooid was omdat die weg niet was opgenomen in het strooiplan van de gemeente, heeft de politierechter geoordeeld dat de gemeente aansprakelijk wordt gesteld conform artikel 135, §2, van de nieuwe Gemeentewet.

Wanneer ik die twee elementen afweeg, dan is mijn vraag hoever die verantwoordelijkheid reikt. Moeten we dan alle wegen bestrooien? In een stad of gemeente kunnen de diensten echter niet overal tegelijk zijn, dat moet gradueel worden opgebouwd. Volgens de uitspraak van die politierechtbank zouden we wegen moeten afsluiten waar niet gestrooid is.

Minister, hoe moeten de gemeenten daarmee omgaan? Welke inzichten kunt u daarover geven zodat de lokale besturen in dezen op een ordentelijke manier hun beleid verder kunnen voeren?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Dit is een terechte vraag, waarin de rechterlijke macht haar rol speelt.

De wegbeheerder heeft de verplichting om veilige wegen ter beschikking te stellen van normaal voorzichtige weggebruikers. Voor de gemeente geldt een specifieke aansprakelijkheidsgrondslag van artikel 135 van de nieuwe Gemeentewet.

Daarnaast geldt tevens de vermoede objectieve aansprakelijkheid van artikel 1384, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek die rust op de bewaarder van de gebrekkige weg. Het gaat hier dus om een inspannings- en niet om een resultaatverbintenis. Er moet bewezen zijn dat er sprake is van een abnormaal gevaar op de weg en dat de gemeente niet alle inspanningen heeft geleverd die we van een bedachtzame en voorzichtige gemeente hadden kunnen verwachten. Daar zit natuurlijk een bepaalde interpretatiemogelijkheid in.

Op welke manier kan de gemeente haar wegennet te allen tijde veilig houden? De verantwoordelijkheid voor veilige wegen is een inspanningsverbintenis. De gemeente moet onveilige situaties en wegbelemmeringen die voor een abnormaal gevaar op de weg zorgen, zo snel mogelijk signaleren en wegwerken. Het is de verantwoordelijkheid van het bestuur om zich zo te organiseren dat hiervoor voldoende middelen worden voorzien.

Met betrekking tot gladde wegen in de winter betekent dit dat de gemeente een winterplan moet opstellen. Daarin worden de prioriteit en de volgorde van de wegen vastgesteld, de benodigde hoeveelheid materiaal en het financiële kader dat hiervoor nodig is. Bij hoogdringendheid kan een besluit van de burgemeester op grond van artikel 135 van de nieuwe Gemeentewet, die de openbare veiligheid garandeert, de weg laten afzetten.

U vraagt me hoe het technisch en financieel haalbaar is om op al de wegen te strooien. Ik denk dat dat geen goede ambitie is. Er moeten ook andere afwegingen, van ecologische aard, worden gemaakt. In mijn stad hebben we bijvoorbeeld zo'n winterplan opgemaakt, waarbij we op sommige wegen strooien, maar op andere wegen bewust niet strooien omdat er anders te veel zout in de natuur terecht komt, en dat is nadelig voor een goed natuurbeheer. Die afweging moet rationeel onderbouwd worden binnen een winterplan waarvoor de middelen en het materiaal worden voorzien. Als het op punt staat, kun je dat als het nodig is uitrollen.

Als een rechter oordeelt dat de burgemeester toch een bepaalde straat had moeten laten bestrooien, kunnen er bepaalde argumenten worden gebruikt die duidelijk maken dat dat winterplan een rationele basis heeft en dat het werd opgesteld zoals een goede en voorzichtige huisvader dat zou doen. Daarnaast kan men ook aanvoeren dat het winterplan duidelijk gecommuniceerd wordt in de gemeente en dat elke inwoner daarvan op de hoogte is, dat er op een bepaald moment misschien ook signalen worden aangebracht in de openbare ruimte. Dat is nooit een 100 procent sluitend antwoord, omdat de rechterlijke macht bij een conflict tussen burger en overheid ook de concrete situatie zal beoordelen. Beantwoordt die aan de inspanningsverbintenis die de burgemeester is aangegaan in die welbepaalde situatie? Ik denk dat een goed winterplan, waarin heel duidelijk wordt omschreven waarom men op rationele gronden heeft beslist om in bepaalde straten wel of niet te strooien, belangrijk is. Daarnaast is het belangrijk dat u daarover goed en helder hebt gecommuniceerd en dat u bij heel extreme, onveilige situaties extra ingrijpt. Dat lijkt mij een voldoende, consistent antwoord op de vraag naar de verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden als lokaal bestuur.

Kris Van Dijck (N-VA): Dank u, minister. Dit is een heel correct antwoord. Ik neem vooral mee dat er een onderscheid is tussen een resultaatsverbintenis en inspanningsverbintenis. In dezen zullen de meeste gemeenten, om niet te zeggen alle gemeenten, wel op die manier geëquipeerd zijn en hebben ze een winterplan.

Ik wilde dit probleem in elk geval onder de aandacht brengen omdat het niet altijd zo eenvoudig is om bepaalde zaken in evenwicht te houden. U haalt terecht aan dat het niet alleen over veiligheid gaat, maar dat er ook ecologische aspecten meespelen.

Ik wil nog een voorbeeld geven. Jaren geleden werd de gemeente Damme veroordeeld omdat op een kruispunt geen openbare verlichting was voorzien. Na een ongeluk met twee auto's werd de gemeente aansprakelijk gesteld omdat er geen lichtpunt was. Dat vond ik nogal verregaand. Anderzijds worden we als gemeente opgeroepen om eenmaal per jaar het licht te doven tijdens Nacht van de Duisternis.

Met andere woorden, het is niet altijd zo eenvoudig. Maar ik neem vooral mee dat het heel belangrijk is om bepaalde zaken te motiveren.

De voorzitter: Minister Somers, hebt u nog een bijkomende bemerking?

Minister Bart Somers: Voorzitter, ik zou niet durven om nog iets in te brengen tegen uw uitstekend slotbetog.

De voorzitter: Dat zal ik met stip noteren, minister.

De vraag om uitleg is afgehandeld.